

Naročnina

za državo SHS:

na mesec ..... Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno ..... Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji .... Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratov:**Enostolpna petitna vrsta
malih oglaš po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nevrakirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Pod fašistovsko knuto**

(Pismo iz Primorske.)

Veličastno so izzvenele, kot beremo, ma-
nifestacije za slovenski Korotan in njegovo
Gospo Sveto. Slovenska prestolnica je v ne-
deljo dokazala, da Karavanke niso še za-
gradile src našega ljudstva, ki še pomni svojo
veličino za časa slovanskih knezov.Ob teh spominih se same od sebe budijo
misli o zemlji na bregovih slovanskega Ja-
drana. Tudi naše Primorje bi moralo imeti
svoj »primorski« dan, da bi se narod spomnil
na 600.000 svojih bratov, ki so daritveno jag-
nje za svobodo.Ali naj bi pisali, kako so zatrli slovensko
šolo? Niti abecednikov ni več pisanih v slo-
venščini. Na »koroški« razstavi so baje raz-
stavljene še vsaj dvojezični. Naši otroci so že
v prvem šolskem letu plen strupenega itali-
janskega nacionalizma. Komaj, komaj da sme
dušni pastir v prvih razredih ljudskih šol raz-
lagati besedo božjo v maternem jeziku. Ker
že govorimo o šolstvu, naj pripomnimo, da v
veliki večini ljudskih šol niso vpeljane niti do-
datne ure za slovenščino, ki jih sama postava
zajamčuje. In učiteljstvo? Nekoč steber na-
rodove prosvete in omike, se danes ne sme
ganiti, sicer je še ob svoj borni kosci kruha.
Še za lastno izobrazbo ne sme skrbeti. Leto-
šnji učiteljski socialni tečaj v Sv. Luciji so
oblastva prepovedala, češ da bi se tem spod-
kopavali temelji veličini italijanskega gospo-
stva. Kakšno važno vlogo so v sirahu pod-
taknili našim učiteljem!Ali naj vam govorimo o našem časopisju?
Vsi naši listi so izpostavljeni večnim zaplem-
bam in preganjanju. »Goriška Straža«, menda
relativno največkrat zaplenjeni list v Italiji,
mora v svojih uvodnih razlagah, kako se
grozde trga in zajci love... Tako daleč je
že prignala metoda italijanskih oblastev naša
javna glasila, da sme že vsak zakotni itali-
janski pisun pozivati, naj se ustavijo, plenijo,
preganjajo slovenski listi in požigajo tiskarne,
kjer se tiskajo. Klasičen zgled je v tem oziru
videmska »Camicia nera« (Črna srajca), ki je
pred nedavnim izbruhala vse svoje strupeno
sovrašstvo do slovenske krvi v uvodniku
»Fuori barbari« (Ven z barbari). V soboto je
te strune ubiral tudi goriški listič »La Voce
di Gorizia« (Goriški glas), ki pravi, da bi bilo
prav, če bi tujerodci (Slovenci) odprli oči ter
spregledali, kdo so njihovi laži-prijatelji (mi-
sli na naše javne delavce), ki hočejo utajiti
dejstvo, da je sedanja meja naravna meja do-
movine, pridobljena s krvjo 620.000 junakov.
To je staroznani in vedno uporabljani recept,
če hočejo udariti na čustveno plat Italijanov.
Koliko pa taki dokazi o junaštvu, čeprav res-
ničnem, držijo pa vsak razsoda človek lahko
razbere. »Vse take glave, ki tako mislijo,«
nadaljuje listič, »store najbolj previdno, če ta-
koj menjajo zrak.« (!) Da so te prikrite grož-
nje, žal, le prerisnične, je spet dokaz, ko so
pred dobrimi tremi tedni na policiji torej v
uradnih prostorih, organi javne varnosti, torej
uradne osebe, pretepli urednika »Goriške
Straže« Poldeta Kemperla! Takoj za tem je
sledilo posvarilo listu samemu, kar je prvi
korak, da oblastva glasilo goriških Slovencev
zatro. Take usode so polagoma deležni tudi
vsi ostali listi primorskih Slovencev in Hr-
vatov.Slovensko smeš govoriti po uradnih iz-
javah le še na cesti in v krčmi. Prenapetežem
le pa še to odveč. Zdaj bodo pomirjeni, ker
je izšel iz prometnega ministrstva ukaz, da
še morajo vsi slovenski železničarji premestiti
v notranjost države. Zalostno je gledati stare
železniške uslužbenke, ki morajo zapustiti s
svojimi družinami domačijo, morda celo pro-
dati s trudom zgrajeni domek in pustiti po-
sestve. Skoro 2500—3000 oseb mora izpod
domačega krova v tujino iskat groba pod ne-
poznano grudo.Vsa dežela pa stoka pod neznanskim
davčnim pritiskom. Srednji kmetje se morajo
zadluževati, samo da odradjajo davek. Da bo
mera polna, je letos pobrala uima tretjino pri-
delka. Posledica takega gospodarskega stanja
je izseljevanje v Francijo in Holandijo, kamor
odrine vsak mesec velika truma fantov in
mož s trebuhom za kruhom.Roka »asimilatorjev« je posegla zadnje
čase tudi med duhovščino. Vsak podeželski
karabinjer, magari 20 leten fant, sme ovditi
župnika ali dekana, da je »protidržaven«, čele noče s prižnice priporočiti kakega sno-
parskega plesa. Temu sledijo zopet preiskave,
ukinitve državnih doklad in neredko izgon
preko meje.Pa naj bo zadosti že teh par potez na
zalostni sliki našega Primorja. Priznati mo-
ramo, da so tega po večini krivi krajevni
oblastniki in pa to, ker pozna tudi trezna
italijanska javnost Slovence le iz opisov ta-
kih »kulturonoscev«, ki se jih sramujejo vsi
pošteni.**Konferenca v Locarnu.****PRED KONCEM KONFERENCE. — DOGOVOR O PORENJU. — NEMČIJA VSTOPI
V DRUŠTVO NARODOV.**Locarno, 15. oktobra. (Izv.) Na dnevnem
redu posvetovanj je samo še vprašanje var-
stva vzhodnih mej. To dokazuje, da so vsa
druga vprašanja vsaj v glavnem že rešena in
da se konferenca bliža svojemu koncu. Glede
varstva vzhodnih mej je treba samo še najti
formulo, ki bi jamstvo Francije nadomestila
s splošnim jamstvom, ne da bi vsled tega tr-
pelo zavezništvo Francije s Poljsko in Češko-
slovaško. Osnutek take formule je že gotov
in če smemo verjeti izjavam dr. Beneša, tež-
koče za rešitev varnostnega vprašanja za
vzhodne meje niso več nepremagljive.Pariz, 15. oktobra. (Izv.) »Matin« poroča,
da je dogovor glede Porenja že gotov. Vstop
Nemčije v Društvo narodov je zagotovljen.Locarno, 15. oktobra. (Izv.) Chamberlain
se je odpeljal včeraj z avtom v Ascono, kjer
se je sestel s kanclerjem dr. Lutherjem. Po-
ročila iz Berlina se glase zelo ugodno. Sedaj
priznava tudi nemška delegacija, da stvari
dobro stoje. Udeležniki konference zagotav-
ljajo, da bo posledica konference v Locarnu
nova atmosfera miru v Evropi, kakršne niti
pred vojno ni bilo.Glavno delo konference je posvečeno se-
daj rešitvi vzhodnega vprašanja. Češki in nem-
ški juristi so svoje delo že končali. Rezultat
češko-nemške konference pravnikov je tako
ugoden, da je dr. Beneš že napravil nemške-
mu kanclerju obisk iz uljudnosti. Med Čehi in
Nemci je v izdatni meri posredoval Cham-
berlain.Locarno, 15. oktobra. (Izv.) Včeraj popol-
dne je obiskal kancler dr. Luther poljskega
ministra za zunanje zadeve Skrzýnskega. Pra-
vijo, da so se pogajanja med obema državnika-
ma končala ugodno.Locarno, 15. oktobra. (Izv.) Včeraj sta se
dolgo posvetovala Chamberlain in Briand o
koncesijah, ki naj jih dobi Nemčija za vstop
v Društvo narodov. Francozi in Angleži pra-
vijo, da so koncesije zaveznikov jako daleko-
sežne, nemški delegati pa označujejo to kup-
čijo kot bolj slabo.**Rusija in Nemčija.****VELIKI POMEN RUSKO-NEMŠKE POGODBE.**Moskva, 15. okt. (Izv.) Ob priliki podpisa
nemško-ruske trgovske pogodbe je priredila
ruska vlada svečan banket na čast podpis-
nikom pogodbe. V imenu ruske vlade je na
banketu izjavil Litvinov, da je pogodba tem
pomembnejša, ker je realen izraz principov,
izrečenih v Rapallu sklenjeni rusko-nemški
politični pogodbi. Rapallska pogodba je bila
prva politična pogodba, ki jo je sklenila ruska
vlada z zapadno-evropsko državo.Toda eno nas navdaja z zaupanjem v pri-
hodnje dni, in to je tista vedrost primorske
duše, ki je uverena, da bo vzniknila iz raz-
valin strupenega nacionalizma in raznarodo-
vanja poštenost in pravičnost tudi do slo-
venske narodne manjšine v Italiji. V tem za-
upanju pa pričakuje primorsko ljudstvo, da
bodo srca vseh Slovencev odprta v bratski
ljubezni in pomoči do stražarjev ob Soči in
Adriji.Berlin, 15. oktobra. (Izv.) Vprašanje o
vstopu Nemčije v Društvo narodov je končno-
veljavno rešeno. Nemčija bo v Društvo nar-
odov vstopila. Nemška vlada je ta sklep na
svoji zadnji seji soglasno odobrila.Locarno, 15. oktobra. (Izv.) Vprašanje
varnosti vzhodnih mej še ni definitivno re-
šeno. Dosegli pa so, da Češka in Poljska ne
zahtevata več posebnega jamstva Francije. V
pogodbi za varnost zapadnih mej ne bo ome-
njena pogodba za varnost vzhodnih mej, amp-
ak se bosta obe vprašanji obravnavali lo-
čeno. Med Češko in Poljsko z ene ter Nem-
čijo z druge strani je prevzel posredovanje
Briand.London, 15. oktobra. (Izv.) »Times« pi-
šejo, da so delegati na konferenci v Locarnu
prepričani, da niso več daleč od srečnega in
uspešnega zaključka konference. Če ne bi
bili vsi delegati prepričani, da bo konference
končala z uspehom, se v pogajanja za var-
nost vzhodnih mej sploh ne bi bili spustili.Washington, 15. okt. (Izv.) V Ameriki se
pojavi glasovi, da bo tudi Amerika morala
revidirati svoje stališče napram Društvu nar-
odov, če bo imela konference v Locarnu
uspeh. Ameriško javno mnenje se dobro za-
veda dalekosežnosti vstopa Nemčije v Društvo
narodov.Pariz, 15. okt. (Izv.) Agence Havas de-
mentira vesti, da so zavezniki obljubili Nem-
cem izprazniti Porenje, če vstopijo v Društvo
narodov.Locarno, 15. okt. (Izv.) Pogodba o Pore-
nju je gotova. Tudi pogodba s Češkoslovaško
bo v kratkem podpisana.Locarno, 15. okt. (Izv.) Nemška delegacija
je dobila danes polnomoč za podpis pogodbe.Locarno, 15. 10. (Izv.) Sem je prispel
italijanski ministrski predsednik Mussolini.
Sestel se bo z Briandom.Locarno, 15. 10. (Izv.) Konference se bo-
do v soboto končale.**Kongres narodnih manjšin
v Ženevi.****SLOVENEK DR. VILFAN — PREDSEDNIK.**Ženeva, 15. okt. (Izv.) Za predsednika
pripravljalne seje je bil izvoljen na predlog
zastopnika v Nemčiji živečih Poljakov dr. Vil-
fan. Redne seje bodo četrtek in v petek.**Vojaški govor Kemal-paše.****TURSKA ARMADA JE PRIPRAVLJENA.**Carigrad, 15. okt. (Izv.) Kemal-paša je
prisostvoval velikim vojaškim vajam v oko-
lici Smirne. Po končanem vajah je Kemal-paša
nagovoril generale rekoč jim, da je turška
armada pripravljena beriti se proti vsakemu
sovražniku, ker je dovoli močna.**Konec bojov v Maroku?****ABD EL KRIMOV BRAT UJET.**Pariz, 15. okt. (Izv.) Agence Havas po-
roča iz Feza: Vojaške operacije bodo kmalu
končane, ker so francoske in španske čete
svoje cilje dosegle. Deževno vreme onemogoča
vsako ofenzivo.Pariz, 15. okt. (Izv.) Madridski listi po-
ročajo iz Melile, da so Španci ujeli Abd-el-
Krimovega brata. Ujeli so ga, ko je hotel svo-
jemu bratu na pomoč v bitki pri Alhucemasu.**ROMUNSKI DOLG AMERIKI.**Bukarešt, 15. okt. (Izv.) Uradno poro-
čajo, da so romunski delegati za ureditev
romunskega dolga v Ameriki samo zato od-
šli svoj pot v Ameriko, da rešijo prej v
Londonu vprašanje romunskih dolgov Angliji,
nakar odpotujejo takoj v Washington.Ker je bila snoči telefonska progna
z Belgradom pokvarjena, so morala
izostati belgrajska poročila.**Za revizijo spo-
razuma.**Zgodovina devetnajstega stoletja nam pri-
kazuje dva tipa modernih držav: enega, ki
opira svojo politiko na želje, in enega, ki se
opira na dejstva.Klasičen primer na željah zasnovane po-
litike nam daje bivša Avstrija. Bivša Avstrija
je bila od časov cesarja Jožefa II. dalje do
skrajnosti centralistična država. Cesar Jo-
žef II. si je zamislil državo tako, da bi se
vsak mig absolutističnega vladarja na Dunaju
moral takoj čutiti že na skrajnih mejah drža-
ve. Kulturne razlike, verske razlike, socialne
razlike, podnebje, zemljepisna lega, vse to za
absolutistično voljo vladarjevo ne bi smelo
ekzistirati. Po njegovem mnenju je bila
stara avstrijska monarhija enotna, ker si jo
je on želel enotno. Volja in želja absolu-
tističnega vladarja pa je bila v bivši avstrij-
ski državi najvišji zakon.Osnovna tendenca jožefinske državne po-
litike se je ohranila tudi po polomu absolu-
tizma v Avstriji. To se je najbolj videlo v
armadi. Tam so gojili in protežirali nemštvo
na celi črti, čeprav so svoje prave namene
skrivali pod imenom »avstrijstva«. Avstrij-
stvo in nemštvo sta bila za merodajne kroge
identična pojma. Zato je bila tudi cela uprava
prirojena tako, kakor da bi bila cela monar-
hija res enotna, t. j. nemška.Tako pojmovanje državne uprave je mo-
ralo dovesti nujno do ostrih konfliktov med
resničnim stanjem v državi in med željami
visokih in odločujočih oseb. Kar si je vlada
želela, ni bilo res, kar pa je bilo res, tega
vlada ni hotela in tudi ni smela videti. Kako
se je konflikt med željami in dejstvi končal,
smo doživeli l. 1918.Razni znaki kažejo, da se zgodovina bivše
Avstrije v gotovih ozirih ponavlja v kralje-
vini SHS. Pribečević sicer ni cesar Jožef II.,
ampak kakor si je želel cesar Jožef II. enotno
in edinstveno Avstrijo, hoče tudi Pribečevićeva
šola enotno in edinstveno Jugoslavijo. Cesar
Jožef II. in njegovi politični nasledniki niso
nič radi slišali kaj o Čehih ali Poljaki, Ma-
žarih ali celo o Slovencih. Oni so videli, ker
so to videli hoteli, povsod samo »das öster-
reichische Volk«, t. j. Nemce. Tako tudi Pri-
bečević in njegovi trabanti nočejo videti tega,
kar je, ampak to, kar si želijo. Oni nočejo
videti nikjer ne Hrvatov in ne Slovencev,
ampak hočejo videti povsod le Jugoslovane,
ki so pa na las tako podobni Srbom kakor
nekdanji »österreichische Volk« Nemcem.Politika pa, ki se ne opira na dejstva in
na to kar je, ampak na gole želje, mora prej
ali slej doživeti polom in Pribečevićeva poli-
tika ga je tudi že doživela. Na njeno mesto
je stopila politika »sporazuma«, ki vsaj teore-
tično priznava dva naroda v kraljevini SHS,
Srbe in Hrvate.Med Pašičem in Radićem sklenjeni spo-
razum je v marsičem podoben zloglasni avstro-
ogrski nagodbi. Tudi pogodba med Avstrijo
in Ogrsko ni temeljila na dejstvih, ampak
samo na željah. Pogodba je politiko želja le
podvojila, ker po pogodbi so vodili politiko
želja ne samo Nemci, ampak tudi Madžari,
dokler ji niso napravila temeljitega konca
neizprosna vojna dejstva. Če je v politiki še
kaj logike, čaka taka usoda tudi Pašić-Ra-
dićev sporazum, ker ga niso rodila dejstva,
ampak želje.Sedanji sporazum sta sklenila Pašić in
Radić. Podpisal ga sicer ni nihče izmed obeh,
ampak to na strani nič ne izpremeni. Moralno
sta ga podpisala. Vprašanje je, v čigavem ime-
nu? V imenu radikalne stranke ali v imenu
srbskega naroda? V imenu radićevske stranke
ali v imenu hrvatskega naroda? To je jako
kočljivo vprašanje in še bolj kočljiv je odgo-
vor na to vprašanje! Ali so radikali res zastop-
niki srbskega naroda, za katere je glasoval na-
rod po svojem svobodnem prepričanju, na to
naj odgovore radikali pred svojo vestjo sami.
Nedvomna istina pa je, da je ogromna večina
Hrvatov glasovala za staro Radićevo poli-
tiko in ne za sporazum! In iz teh tako razno-

vrstnih elementov naj bi se bil rodil sporazum, ki zasluži to ime? Kdo naj to verjame? In še brez Slovencev povrh!

To, kar danes vladni listi imenujejo sporazum, ni sporazum, ampak kakor smo že večkrat pokazali, navadna politična koalicijska dveh strank, ki so jo narekovali parlamentarno-taktični oziri. To ni sporazum med dejansko v kraljevini SHS živečimi narodi, ali če hočete, plemeni, ampak je kompromis, sklenjen od dveh politikov, ki se nista prav nič ozirala na dejansko stanje in na dejanske razmere v državi, ampak samo na svoje želje. Dejansko stanje v državi je ostalo v državi neizpremenjeno tudi po sklepu sporazuma. Sporazum sam utegne prinesiti pač kake izpremembe v državni upravi, utegne upravo tudi izboljšati (doslej pač ni videti še nobenega znamenja), toda glavno naše državno vprašanje je ostalo tudi po sporazumu nerešeno, in na tej boleznici bo država hirala, kljub vsem morebitnim upravnim reformam, dokler ne bo sedanji »sporazum« temeljito revidiran, dokler ne bo sklenjen pravi sporazum srbsko-hrvatsko-slovenski.

Škofovo pismo.

»Jutro« je v štev. 238 objavilo pismo škofa Jegliča nekemu župniku in izvaja iz tega, da škof »z vsemi sredstvi svoje cerkvene oblasti spasava — ne cerkev in vero, temveč stranko gosp. Korošca.« Kaj je storil škof? Ugotovil je v pismu, da nasprotniki krščanstva nameravajo, kako bi se bolj razcepili duhovniki in jih odtrgali od škofa, in kako bi škodovali gospodarskim zavodom SLS, ki je edina stranka, stoječa na verskih načelih. In sodelovanje pri teh namerah nasprotnikov krščanstva škof dotičnemu župniku sub obediencia canonica prepoveduje.

Škof je storil le, kar mu nalaga njegova sveta dolžnost! Ali naj škof mirno gleda, če skuša kdorkoli razdvojiti duhovščino, ali jo celo trgati od nje? Vsa duhovščina je po cerkvenem pravu dolžna, v edinosti in odvisnosti od svojega škofa delovati med verniki. Prav posebno velja to še za župnike, ki morajo izvršiti svojo službo le pod škofovo avtoriteto (kan. 451). Brez te avtoritete sploh nimajo nobene verske oblasti nad ljudstvom. Noben škof na svetu ne bo pripustil, tudi ne sme pripustiti, da bi duhovščina brez njegove avtoritete ali celo proti njej skušala delovati. V gospodarskih zavodih in zadrugah, pa duhovnik brez dovoljenja škofovega sploh ne sme sodelovati, če imovina pripada lajnikom (kan. 139, § 3). Dovoljenje, že dano, škof vsak čas lahko preklicuje, posebno če vidi, da bi utegnili duhovnikov delovanje vsaj indirektno škodovati veri. Ako bi poskušal danes duhovnik trgati enotno gospodarsko-zadružno organizacijo ljudstva, bi s tem brez dvoma izpodkopaval temelje gospodarski moči in neodvisnosti našega ljudstva, posamezne zadruge pa izpostavljali nevarnosti izgube pri novih, neizkušenih in nereelnih revizijskih zvezah. Ob priliki takega poloma bi nosil duhovnik krivdo — in to bi pač omajalo v mnogih tudi verska in pravna načela, katera duhovnik zastopa, nezaupanje do duhovništva sploh bi se ukoreninilo in tako bi trpelo res versko življenje. Ravno zaradi tega določa cerkveno pravo, da mora škof, ki lokalne razmere pozna, dati duhovniku dovoljenje za gospodarsko delovanje. In le škof je upravičen in dolžan razsoditi, kdaj in komu more in sme dati to dovoljenje in komu ne, pa nihče drugi! In to je v posebnem slučaju storil ljubljanski škof — čemu zdaj vrišči izvestnega časopisja? Vsak jurist vsaj v tretjem semestru mora to določbo cerkvenega zakonika poznati. Ne bo nič s pričakovanjem, »da bo pismo škofa Jegliča še predmet preiskave s strani najvišje cerkvene oblasti. In če bo, bo najvišja cer-

kvena oblast korak škofov odobrila, saj v skladu s cerkvenim pravom.

»Jutro« postavlja proti škofovemu pismu nek breve Pija X z dne 30. okt. 1906, poslan kolinskemu kardinalu Fischerju »v zadevi političnega udejstvovanja katolikov«. To je pismo, katero je poslal papež Pij X nemškimi katolikom kot odgovor na izjavo pokorščine in udanosti Sveti stolici s kat. shoda v Essenu. Ni to prav nobena razprava o političnem udejstvovanju katolikov. Papež pravi, da je vsaka verska akcija podvržena avtoriteti apostolske stolice in se sme katolik v njej udeležiti le v pokorščini do cerkvene oblasti. Ta pokorščina pa, tako pravi papež dobesedno, pusti vsakemu zelo široko in neokrajeno svobodo v tem, kar se vere ne tiče. (Jutro prevaja »popolno in neograničeno« (neomejeno), kar smisel papeževih besed nekoliko potvarja.)

Ta papeževa izjava ne stoji v prav nobenem nasprotju s škofovim pismom! Ali krati škof komu svobodo v tem kar se vere ne tiče? Ali se ne tiče vere, ako se ruši edinost med duhovščino in škofom? Ali se ne tiče vere, ako škof prepoveduje, česar duhovnik brez njegovga dovoljenja ne sme delati? Ali cerkvena disciplina duhovščine ne spada med zadeve, urejene po cerkvenem pravu, ki je izključno reč Cerkve in njene verske organizacije? Škof ima do svojih duhovnikov po cerk. pravu pač čisto druge pravice in dolžnosti, kakor do lajnikov. Pa ali ni državna oblast svojim nastavljenecem prepovedala udeležbo na društvi in strankah, ki delajo proti državi? Isto je storil škof z ozirom na svojo duhovščino, da ne deluje na način, ki je veri in cerkvi škodljiv.

Kdo ima pravico in dolžnost ugotavljati, katero delovanje duhovnikov se tiče vere, ali škof ali pa dnevno časopisje? Zato je škof ravno škof, postavljen na čelo duhovščini svojega delokroga, da nadzoruje, vodi in v potrebi korrigira njeno delovanje in to z vsemi disciplinarnimi in kazenskimi sredstvi, katera mu stavi cerkveno pravo na razpolago. Škofovo pismo ni nič drugega kot akt cerkvene jurisdikcije, katero škof nad svojo duhovščino izvršuje in mora izvrševati na podlagi predpisov veljavnega cerkvenega prava. Ako se kateri duhovnik čuti krivično prizadetega, ima na razpolago pritožbe na višje cerkvene instance. Klicanje posvetne oblasti na pomoč zoper izvrševanje cerkvene oblasti pa spada še tudi po novem cerkvenem zakoniku pod strogo cerkveno kazen (kan. 2334). R.

Neopravičeni napadi na sarajevskega nadškofa.

Zagreb, 15. okt. (Izv.) Zadnji čas gotovo časopisje grdo napada sarajevskega nadškofa dr. Šarića, kateremu med drugim očita, da je v zavodu sv. Jeronima v Rimu dal odstraniti sliko našega kralja. Vaš dopisnik je danes obiskal nadškofa Šarića, ki se udeležuje škofovske konference v Zagrebu, in ga je prosil za tozadevno pojasnilo. Nadškof dr. Šarić je izjavil:

»Ni resnica, da sem jaz zahteval, da se iz zavoda sv. Jeronima odstrani slika našega kralja. Jaz slike nisem niti videl, niti se nisem o njej izrazil, niti nisem ukrenil, da se slika odstrani. Pravtako so neresenosti trditve o zavodu sv. Jeronima v smeri, da sem jaz v zvezi z zavodom sv. Jeronima deloval proti interesom naše države. O tem sploh nisem nikjer nič govoril in tudi nisem v tem pravcu ničesar podvzel.

Kar se tiče konkordata, je čisto naravno, da nisem in tudi nisem mogel delovati proti konkordatu, ki je v interesu države in Cerkve. Tudi ne vem, zakaj mi očitajo, da sem proti glagolici. Jaz sem star zagovornik glagolice, kakor je bil tudi moj blagopokojni prednik dr. Stadler, in hvaležen sem sv. stolici, ker

nam je šla v tej stvari na roko. Sicer je pa jasno, da je cerkveni obrednik čisto cerkveno vprašanje, ki ne more priti v noben člen konkordata. Dovolj je drugih načinov, na katerih se more ta stvar urediti. To ni samo moje stališče, marveč stališče celokupnega episkopata.«

Na vprašanje dopisnika: »Kaj mislite, zakaj se je začela in kdo je začel celo kampanjo,« — je dr. Šarić odgovoril: »Govori se, da so se napadi na mojo osebo začeli na iniciativo dr. Janjića. Pravijo, da je dr. Janjić začel te napade v prepričanju, da sem ga jaz napadal v »Katoliškem tedniku«, čeprav nisem proti dr. Janjiću napisal niti vrstice, ker za take stvari nimam časa.«

Čičerin obišče Dunaj.

RUSKA POGAJANJA Z JUGOSLAVIJO.

Dunaj, 15. okt. (Izv.) Poljski listi poročajo baje iz dobro poučenega vira, da obišče Čičerin pred svojim povratkom v Moskvo tudi Dunaj, kjer se bo sestal z zastopnikom jugoslovanske vlade. S tem se bo pogajal za ureditev trgovskih odnosov med Rusijo in Jugoslavijo.

Francoski poraz v Siriji.

FRANCOZI IZGUBILI 3000 MOŽ.

Jeruzalem, 15. okt. (Izv.) List »Mokkattam« poroča, da so 3. t. m. Druzi premagali močan francoski vojaški oddelek broječ 8000 mož, ki je razpolagal s 40 tanki. Po trditvi Druzov so Francozi izgubili v tej bitki 3000 mož in 215 ujetnikov.

Boj Anglije proti komunistom.

ŠTEVILNE ARETACIJE.

London, 15. okt. Po nalogu ministrstva za notranje zadeve je policija zaprla 6 voditeljev komunistične stranke zaradi hujkanja vojakov na neposlušnost. Vsi aretiranci so člani izvršnega odbora komunistične stranke. Aretacije so vzbudile v vseh krogih velikansko senzacijo. Tudi na doželi je policija zaprla mnogo komunistov.

Proti fašistovskemu režimu v Italiji.

OSTRA KAMPANJA FRANCOŠKIH LISTOV.

Del francoskega časopisja je začel v zadnjem času ostro napadati italijanski fašistovski režim. Kampanjo vodita »Quotidien« in »L'Oeuvre«. Fašistovski vladi očitajo predvsem vplivanje in pritisk na sodno oblast v Matteottijevem procesu. O italijanskem narodu pišejo, da se deli v dva tabora: v enem so morilci (fašisti), v drugem pa bojazljivci (opozicija). Italijanski fašistovski listi se zaradi teh napadov, ki prihajajo v najbolj koščljivih trenutkih, silno razburjajo in srde. Pozivajo vlado, naj napravi pri francoski vladi odločne korake. Istočasno srdito napadajo masonerijo, češ da je ona iz maščevanja povzročila francosko kampanjo.

MUSSOLINIJEV UMIK.

London, 15. okt. (Izv.) Listi so poročali, da je italijanska vlada protestirala v Londonu proti izjavi Baldwina na kongresu konservativne stranke v Brightonu, češ da Angleži ne bi prenesli Mussolinija. Danes izjavljajo uradno, da v angleškem ministertvu za vnarje zadeve o kaki protestni laški brzojavki nihče ne vedo.

ITALIJANSKO-AVSTRIJSKI KONFLIKT ZAKLJUČEN.

Rim, 15. oktobra. (Izv.) Italijanska vlada se je z zadnjo avstrijsko noto zaradi Ellenbogovih žalitev v parlamentu zadovoljila ter je smatrali konflikt kot poravnani.

VELIKA FAŠISTOVSKA REVLIJA

Rim, 15. oktobra. (Izv.) Povodom oblet nice fašistovskega pohoda na Rim se bo vršila v Milanu velika parada fašistovske milice katere se bo udeležilo 17 lombardskih legij z 20.000 možmi. Parade se udeleži tudi ena brigada redne vojske.

ANGLIJA VARCUJE.

London, 15. okt. (Izv.) Pod predsedstvom Baldwina se je vršila seja ožjega ministrskega sveta, na kateri je predlagal finančni minister Churchill znatne omejitve izdatkov v posameznih resorih. Churchill hoče prihraniti na ta način 50 milijonov funtov.

VALUTNA REFORMA NA MAZARSKEM.

Budimpešta, 15. 10. (Izv.) Fin. ministertvo je imel dolg govor o valutni reformi. Treba je najti novo denarno enoto. Pri reformi ne sme nihče nič izgubiti, nihče nič dobiti. O vprašanju valutne reforme bo jutri sklepal ministrski svet, ki bo predložil glede valorizacije tudi zakonski načrt.

Še ena fronta.

»Narodni Dnevnik« daje v sredo 14. t. m. lekcije onim slovenskim poslancem, ki so glasovali za finančne zakone, v katerih so določeni visoki davki in na katerih trpi Slovenija. Tako-le piše: »Čisto vseeno je, kateri stranki pripada kak poslanec, in davčnem vprašanju morajo biti vsi Slovenci eno, in finančni minister, ki sedanjo davčno prakso ne samo odobrava, temveč jo naravnost zaukazuje, mora imeti proti sebi vse slovenske poslance brez izjeme.«

Ker SLS ni sodelovala pri nobenem finančnem zakonu od sprejema ustave dalje in torej za nobenega izmed sedanjih davkov ni glasovala, je brez dvoma, da je to napisano slovenskim radičevcem in samostojnim demokratom. Tem ni potreba, da nastane ena slovenska davčna fronta, nič drugega, kakor da sodelujejo v davčnem vprašanju z našimi poslanci in da javno pokažejo, da nočejo več glasovati za tisto vlado, ki take davke izterjuje. Nikogar ne bo bolj veselilo tako spreobrnjenje kakor nas.

V tem smislu je tudi na znano pismo gospoda Puelja z dne 25. septembra, v katerem govori o skupnem odporu proti dosedanji davčni praksi, odgovorila naša stranka sledeče: »Ker je Vaša stranka kot vladna stranka skrivna na sedanjih davkih in nosi vso odgovornost za sedanjo davčno prakso v Sloveniji, ki jo izvaja od Vas podpirana vlada, zato bi bil skupen nastop umesten samo, ako bi Vaša stranka odrekla podporo dosedanji davčni obdavljenju in davčnega izterjevanja. Slovenska ljudska stranka je že na shodih v Ljubljani in Mariboru ter na mnogih drugih krajevnih shodih javno obsodila sedanjo davčni sistem in njegovo izvajanje ter porabila tudi druge načine, ki so poslancem v dobi parlamentarnih počitnic sploh mogoči, da protestira proti vsej sedanji davčni politiki.«

Na to pismo, ki ga »Kmetijski list« — ne vemo zakaj — ni prinesel, smo brali samo vestranski napad na našo stranko v zadnjem »Kmetiskem listu«. In vendar ni zlasti sedaj, ko se začne delo v parlamentu, nič lažjega za enotno slovensko davčno fronto, kakor da slovenski radičevski poslanci na parlamentarnih tleh izvajajo to, o čemer doma toliko govore. Naj bi jih o potrebi tega vsaj pouk v »Nar. Dnevniku« prepričal.

Prepričajte

se o najcenejšem dobavnem viru zimske obleke pri

JOS. ROJINA, LJUBLJANA.

Dunajsko pismo.

Nemški kulturonosac na pohodu. — Deutscher Schulverein-Südmark.

Polomljene peroti Vsenemcev so se po par letih ponižanja, gospodarskega in političnega poloma z mednarodno pomočjo pričeli celiti. Zdi se celo in znamenja nas ne varajo, da so se celo popolnoma zacelile in da se vsenemški kulturonosac pripravlja zopet na pohod. Zato je čas, da tudi pri nas prenehamo gledati Nemce z onimi sentimentalnimi očmi usmiljenja, ki se nam je usililo, ko smo gledali strahovito katastrofo nekdanjega vsemo-gočnega, nevarnega soseda. Normalno življenje, oživljeni nacionalizem, pangermanizem, ostre zahteve priključenja Avstrije k Veliki Nemčiji, vse to je prineslo razborito gibanje. Predvsem se to kaže v združenju velikih avstrijskih bojnih društev: »Der Deutsche Schulverein« (ustanovljen 1880) in »Südmark« (1889).

Ti dve društvi sta se združili 29. marca t. l. v eno z imenom »Deutscher Schulverein-Südmark«, ki je pričelo z delovanjem 1. maja t. l. Na čelu so stari vsenemški, germanizatorični bojovniki: predsednik Gustav Groß (prejšnji predsednik Schulvereina); podpredsednik dr. Günther Berka, dr. Erwin Barta, prof. Simon Binder; tajniki dr. ing. Em. Lindeck, dr. Erich A. Mayer; blagajnika dr. Franz Kammerlander in dr. Eduard Hoppe. Zediniti so hoteli obe društvi že l. 1919., toda

radi gospodarskega poloma se je stvar zavlekla do letos. Novo bojno društvo ima izrecno nacionalpolitični značaj, brez vsake dvomnosti mu gre za cilj, da uniči verzajske in senžermenske sklepe, ki da so razdelili nemštvo srednje Evrope med 15 držav (seveda tudi Jugoslavija je zraven). Novo društvo naj poskrbi, da more nemški narod s prosto samoodločbo združiti vse Nemce strnjene jezikovnega ozemlja (strnjeno nemško jezikovno ozemlje sega seveda do Trsta, kar je odkrila famozna brošura nekega Adriaticusa, ki je izšla v Berlinu). Tako saj piše o namenu društva dr. Günther B. v »Deutsch-österreich. Tageszeitung«, št. 75, 17. marca 1925. V pravilih novega društva izgleda seveda stvar zelo nedolžna, gl. § 1. Društvo »D. Sch. S.« naj skrbi za dobrobit nemškega naroda v tu- in inozemstvu. Šele v § 2. med sredstvi postane stvar jasna: pospeševanje vseh stremiljenj za telesno in duševno ozdravljenje ter bojno zmoglost nemškega naroda.

Mislím, da je vsa zadeva jasna. Potrebno nam je le, da doma osvetlimo svoje spomine na predvojno »delovanje« obeh društev in še enkrat bolj si bomo svesti nevarnosti.

»Südmark« sama je imela l. 1924. dohodkov v znesku 2.556.982,100 avstr. kron in izdatkov 1.985.940.800 avstr. kron, sledi čisti dobiček 571.041,300 avstr. kron. Samo za ponemčevalno šolo v Področici je šlo 800 milijonov avstr. kron. S posebno vehemenco delajo na Koroškem, kjer hočejo čimprej vse ponemčiti. Znani nemškutarski list v sloven-

skem jeziku izdaja »Südmark«. Posebno pozornost posvečajo našim slovenskim prilikam in izdajajo stalno brošure. Znani bivši ljubljanski dr. Ferdinand Eger je napisal tendenciozno lažljivo brošuro: »Die Deutschen unter südslavischer Herrschaft«, Andrej Platterer (bivši predsednik Südmarke): »Die Lage der Deutschen in Slovenien«. Graški univerzitetni prof. dr. A. Lenz je napisal celo knjigo: »Die deutschen Minderheiten in Slovenien«, ki so jo razposlali po vsem svetu in so jo n. pr. v Berlinu razdelili med vse gimnazijske profesorje za malenkostno ceno in jo je tam pisec teh vrstic tudi mogel prebrati. Nadalje ima »Südmark« svoje liste. Prejšnji list »Südmark-Monatshefte« so l. 1924. razdelili v dva lista: družinski »Alpenländische Monatshefte« in bojno društveno glasilo »Südmark-Bundeszeitung«. Zadnji list so letos v maju prekrstili v »Grenzland« in je postal oficijelno glasilo zedinjenega društva. Izhaja v več kot 10.000 izvodih.

Letos o binkošnih od 29. maja do 4. junija se je vršil v Kufsteinu velik kongres vseh nemških bojnih društev iz razha in Avstrije. Posebno zanimiv je moral biti dan 3. junija s svojimi misterioznimi: Vertrauliche Besprechungen.

Vse to, zlasti pa živahna propaganda v novjšem času, so jasni znaki pripravljajočih se ofenzivnih sunkov nemške poplave. Naše organizacije se bodo morale krepko zganiti. Predvsem naj zaščitijo našo mejo z bogatim delovanjem po društvi in pa s preizkušenimi

učitelji na važnih šolah. Nadalje je treba zainteresirati srbsko in hrvatsko javnost. Posebno zadnje, ker je nemškutarenje in nacionalna mlachnost Zagreba že kar škandalozna stvar. Famosni Adriaticus v svoji berlinski brošuri namreč namiguje, da bi se Nemci sporazumeli s Srbi in Hrvatmi, da jim ti vržejo Slovenijo, našo ljubljeno, v dar ...

n. o.

„Ženski savez.“

Dne 18. t. m. se bo sešla v Skoplju skupščina Narodnega ženskega saveza, oficijelne feministične organizacije v Jugoslaviji, ki ima svoj sedež v Belgradu. Ta organizacija je svoj cilj vnaprej zgradila, ker poistovetuje svoje stvar s sedanjim režimom v Jugoslaviji. Zato so njene skupščine pozorišča najstrastnejših političnih prepričanj in zato mu tudi resnejše inteligentno ženstvo ostaja tuje. Tega pa v o dilni feministični krogi nočejo spoznati. NŠZ bo po vsej priliki tudi po skopljski skupščini ostal, kar je bil. Glavno vprašanje se sedaj vrta okoli izvolitve nove predsednice, kakor je posneti iz uvodnika belgradskega »Pravde« z dne 14. t. m. Clankar pravi, da po smrti Danice Hristić in odstopu Delje l. nič prevladalo mišljenje, da sedaj v Jugoslaviji sploh ni žene, ki bi mogla zavzeti to mesto. Vendar pa da ga je treba izpolniti, če ne s solncem, pa vsaj s skromno lučko. trajno gorí.

Shodi SLS.

Snoči se je na Viču vršil shod SLS, na katerem je poročal g. poslanec Smodej o političnem položaju. Udeležba je bila velika. Zborovalci so soglasno odobrili politiko Jugoslovanskega kluba in izvajanjem poslančevim burno pritrjevali.

V sredo zvečer je bil shod SLS tudi na Jesenicah, na katerem sta govorila poslanca Smodej o političnem položaju in parlamentarnem delovanju Jugoslov. kluba, poslanec dr. Gosar pa o socialni zakonodaji in delavski organizaciji. Shod je bil jako dobro obiskan in so zborovalci enodušno odobrivali politiko Jugosl. kluba.

Beleške.

Pašičeva pot skozi Ljubljano. »Jutranjemu listu« poroča njegov ljubljanski dopisnik, da so za Pašičevo pot skozi Ljubljano vedeli samo vlada in samostojni demokratje in da zategadelj ni nihče drugi prišel Pašiča pozdravit kakor le dr. Zerjav, kar je vzbudilo med ljubljanskimi radikali in radičevci veliko nevoljo. Dr. Zerjav je šel Pašiča pozdravljat, čeprav ve, da ga belgrajski radikali ne marajo. Zakaj? »Dr. Zerjav šel pozdravljat Pašiča, pa je razvidno iz članka »Slov. narod«, ki je objavil »u tonu najodvratnije bizantinske napisane članke«, v katerem izraža nado, da Pašič ne bo sodeloval z radičevci, ampak z elementi, ki so bili že od nekdaj za narodno in državno edinstvo. Poročilo svojega dopisnika dostavlja »Jutranji list« od dobro poučene strani: »G. Zerjav je zvedel za Pašičovo pot skozi Ljubljano po uradni indiskreciji, ker sede na vladnih in odločilnih mestih v Sloveniji v obeh oblastih še vedno ljudje iz Zerjavove dobe. Ker dr. Zerjav v najnovejšem času ni bil sprejet na odločilnih mestih, je izkoristil to priložnost in se z indiskrecijo in s komolci preril do g. Pašiča. Pašičeva soproga, ki je iz odlične tržaške rodbine, je ministra na razpoloženju taktično povabila na čaj. Dr. Kramer, uvodničar »Slov. narod«, je na podlagi tega sprejema napovedal preokret o politiki sporazuma. Te dni smo brali v »Jutru«, ki ga ureja dr. Kramer, nič več in nič manj kakor to, da se vlada nahaja v krizi. »Slov. narod« je šel še dalje in da pomiri in potolaži obupane samostojne demokrate, napoveduje, da bo dr. Zerjav prišel v vlado. Te laži in intrige se ponavljajo že mesece in mesece, pa samo na škodo Slovenije in slovenskega naroda.«

Slovenski »svobodomisleci« v Združenih državah. Širši naši javnosti morda ni znano, da so se slovenski svobodomiselni elementi v Združenih državah svoj čas odecipili od K. S. K. Jednote, ker ni hotela zavreči svojega katoliškega programa, ter so si ustanovili svojo lastno podporno organizacijo: S. N. P. Jednoto. Ta Jednota je imela nedavno svojo osmo konvencijo v Waukeganu, Ill. Kakšne gore list je ta organizacija, pričajo sledeči sklepi, ki jih je sprejela zadnja konvencija: 1. Pravila Jednote se izpopolnijo z naslednjim členom: »S. N. P. Jednota je ustanovljena na svobodomiselnem temelju.« — 2. Krajevno društvo S. N. P. J., ki bi se izpostavilo, da bi dalo svojo društveno zastavo glasoviti v cerkvi, se iz Jednote izključuje. — 3. Društvo, ki se oficijelno ali korporativno s svojo zastavo udeleži kake cerkvene ali druge katoliške prireditve ali manifestacije, se iz Jednote izključuje. — 4. Član S. N. P. J., ki je obenem cerkveni odbornik, se izključuje. — Slovenski liberalci v Ameriki so duh od duha naših domačih liberalcev ali po novem »demokratov«. Razlika je le v tem, da le-ti iz politične špekulacije svoje protiversko stališče skušajo skrivati, oni pa ne.

Dnevne novice.

„Kaldrimina.“

(K tlakovanju Miklošičeve ceste.)

Članom Jugoslovanskega kluba. Narodna skupščina je sklicana za soboto 17. t. m. ob 5 popoldne. — Dr. Korošec.

Škofska konferenca v Zagrebu. Dne 13. t. m. se je začela, kakor smo že javili, v nadškofjskem dvoru v Zagrebu konferenca jugoslovanskih škofov. Konference se udeležujejo: nadškof in primas Srbije Dobričić iz Bara, sarajevski nadškof dr. Šarić, belgrajski nadškof Rodić, ljubljanski knezoškof Jeglič, mariborski škof Karlin, mostarski škof Mišić, banjaluški škof Garić, splitski škof Bonefačić, šibeniški škof Mileta, sinjski škof Njarady, krški škof Srebrnič, dubrovniški posv. škof Barbić, djakovski škof Akšamović, prizrenski škof Gnidovec in zastopnik kotorskega škofa Milošević. Vsi škofje so gostje zagrebškega nadškofa. Konference, ki jim predseduje zagrebški nadškof Bauer, bodo trajale do sobote.

Nova okrožnica finančnega delegata. Gospod finančni delegat je izdal novo okrožnico na davčne urade, v kateri jim ukazuje, da morajo izplačevati avtonomnim korporacijam njihove doklade po veljavnih predpisih. S to okrožnico so dobile občine in okrajni zastopi vsaj del svojih pravic nazaj. Bil je pa tudi že skrajni čas, kajti prejšnja okrožnica je postajala tudi g. delegatu neprijetna. Občine in okrajni odbori ozir. zastopi so bili odločeni, da pri sodišču iščejo pravico. Vsaka reč ima svoje meje — tudi fiskalizem.

Pokrajinski zbor Jugoslovanske Matice se vrši v nedeljo dne 18. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Pljuju v tamošnjem Društvem domu. Ljubljanski udeleženci odpotujejo s poštanim vlakom ob pol 6 zjutraj. Zborovanje je zaupno in imajo pravico vstopa k zborovanju le oni, ki se izkažejo z izkaznico Pokrajinskega odbora. Ako želi kdo izmed ljubljanskih članov posetiti pokrajinski zbor v Pljuju, ga prosimo, da pride v pisarno Jugoslovanske Matice po tozadevno izkaznico. Vozne olajšave, ki so nam obljubljene od prometnega ministra, pričakujemo vsak trenotek in jih objavimo v sobotnih številkah naših dnevnikov.

Vozni red »Ekspres« — zimska izdaja. Izšla je zimska izdaja splošno priljubljenega voznega reda »Ekspres«, veljavnega od 15. oktobra 1925 v jako lični obliki. Ta izdaja vsebuje najnovejši vozni red jadranske plovidbe in vse spremembe in dopolnila v žel. voznih redih, ki so nastopila od tega časa. Obsega tudi novi zimski vozni red avstrijskih in italijanskih železnic ter najnovejšo tarifo za prevoz potnikov in lesa. Dobiva se na vseh večjih postajah pri potniških blagajnah in v vseh večjih knjigarnah. Cena izvodu 10 Din. Knjižarne imajo običajen popust. Naročila sprejema: Administracija voznega reda »Ekspres« v Ljubljani, Borštnikov trg št. 1 (preje Pred Igriščem št. 1).

Legitimacije za kulturno-historično razstavo v Zagrebu (11. okt. do 15. nov. 1925) z 50% popustom pri vožnji po železnici se dobe po 30 Din pri Tourist Office v Ljubljani.

Zopet samomor služkinje v Zagrebu. V Zagrebu so samomori služkinje posebno številni. 13. t. m. se je pripetil nov slučaj: 18letna sobarica Marica Naglič je skočila iz četrtega nadstropja in se ubila. Zapustila je pismo, v katerem pravi, da mora umreti, ker je velika grešnica in nesrečnica ter nepokoren otrok svojih staršev. Gospodar je izjavil, da je bila nesrečna Marica vedno dobro in pošteno dekle.

Štiridnevni dunajski dnevnik. Pred kratkim je začel na Dunaju izhajati dnevnik »Wiener Zeitung am Abend«, ki je po štirih dnevih prenehal. Proti glavnemu uredniku je vložena kazenska ovadba. Sedem urednikov lista je sedaj brez kruha.

Izredno veliko truda si prihranite, ako pri pranju uporabljate samo milo Gazela.

Tisti — sicer ne kdove kako številni čitalci, ki berejo tudi še »Slov. Narod«, so debelo gledali te dni, ko so brali črno na belem, da se je gerentskemu svetu ljubljanskemu posrečilo dobiti iz Belgrada 15 milijonov kron — in sicer iz »kaldriminskega fonda« (zakaj ne iz kaldriminskega?). — K tej »sreči« pristavlja »Narodov« dopisnik še, da se porabi ta za naše razmere sicer res velika vsota za tlakovanje (asfaltiranje) Miklošičeve ceste. Če bi bila napredna baharija molčala o vzornem mestnem gospodarstvu, bi mi o tem ne bili pisali. Tako pa moramo. Javnost pa naj sodi o kolosalni zaslugi napredne misli na ljubljanskem magistratu, ki je izbrskala zaklad iz ti-stega Belgrada, ki ima za nas sicer vedno plombirane — možnje.

Kaj je pravzaprav »kaldrimina«? nas vprašuje radovedna ljubljanska javnost, ki ji je ta izraz povečini španska vas. Na to odgovarjamo: »Kaldrimina« (po naše se pravi tej zverini enostavno »tlakarina«) ni prav nič drugega nego občinska taksa, ki gre čisto postavnim potom oni občini, v kateri se pobira. Kdor se hoče o dotičnem srbskem — leta 1922. na celo državo razširjenem zakonu o kaldrimini z dne 31. decembra 1911. odnosno o pravilniku k temu zakonu z dne 1. januarja 1912 natančneje poučiti, naj naroči »Občinsko Upravo« št. 10 za oktober 1925, ali prečita razglas finančnega ministra z dne 24. januarja 1922. C br. 550 (naš Uradni list na str. 127 iz l. 1922), in zakon o obci carinski tarifi v Uradnem listu l. 1925. na str. 457.

Kaldrimino ali tlakarino pobirajo kot pristojbino (takso) carinarne po zakonu o obci carinski tarifi na uvozno in izvozno blago v korist občinam, ki se nazivljejo po njih; torej: Carinarica v Ljubljani — v korist mestni občini ljubljanski. To pobiranje se izvršuje v prid občinam po carinarnicah edino na osnovi zakonitih predpisov o kaldrimini kot občinski taksi. — Iz tega sledi torej, da ni nikaka milost iz Belgrada, če se je izplačal »kaldriminski fond« — četudi znatno vsoto, kot postavnim prispevek občini iz denarjev, ki jih presneto visoko plačujejo občani sami pri carini na blago. To je eno. Drugo pa je šopirjenje »napredne misli« s pavovim perjem.

Kaj se pravi to: Gerentskemu svetu se je »posrečilo« dobiti? Nič drugega ni bilo treba nego dregati v Belgradu, od koder spraviš sicer denar v resnici tisočkrat težje nego murna iz luknje, in pa prejem nakazila kvitirati. To je vsa zasluga sedanjega gerentstva; niti za pičico več! S tem denarjem je računil že bivši občinski svet prav tako, kakor z onim, ko je sklenil asfaltiranje Aleksandrove ceste — vedoč, da je prenesla neka velika firma svoj upravni sedež v Ljubljano, ki je vsled tega morala vedeti in računiti, da bo imela višje dohodke na dokladah prav vsled tega.

Ljubljana je prešla iz kaldriminskega fonda in iz Belgrada torej le to, kar ji gre po zakonu (pri čemer je še vprašanje, če je prešla vse, kar ji gre po zakonu!). In sedanja mestna uprava je pač storila to, kar je predpisano: da se zahteva in doseže izplačilo.

Ker pa ne bo imel vsakdo prilike, da bi se poučil o tlakarinski (kaldriminski) taksi, naj navedemo tu še določilo, kaj je po zakonu namen kaldrimine. Glede tega določa zakon, da smejo občine, ki imajo pravico do dohodkov od teh pristojbin, porabiti jih le za natančno določene gradnje ali naprave, predvsem: Za tlakovanje in vzdrževanje tlaka (»kaldrimine«) na ulicah in cestah, ki vodijo neposredno do carinarnice, do carinarni-

skih skladišč in dvorišč, kakor tudi do prostorov pred carinarnicami. — To določilo prihaja v poštev ravno glede Miklošičeve ceste v Ljubljani, po kateri pojde v prihodnje ves promet.

Sapienti sat! — Kakšno »zaslug« ima torej gerentski svet za tlakovanje te ulice? Prav toliko, kot jo imam jaz: Star ljubljčan.

Gospodarstvo ljubljanskega gerentstva.

Svoječasno smo poročali, da so vložili dr. Stanovnik in tovariši pritožbo na velikega župana, ker je gerentski svet sklenil nakupiti obširna zemljišča od Jugosl. sokol. saveza, dr. Kisovca in Učiteljskega konvika. To pritožbo je sedaj rešil veliki župan na ta način, da »nakupe« potrjuje, glede »višine kupnine« pa odloča, da mora tvoriti podlago za nakup sodna cenitev. S to rešitvijo je veliki župan priznal upravičenost pritožbe dr. Stanovnika in tovarišev, ker je v nji izrečen implicite dvom glede pravilnosti cene nakupljenih zemljišč.

Iz Ljubljane.

II. Prosvetni večer, ki se vrši drevi ob 8 v Ljudskem domu, bo vsled aktualnega predavanja silno zanimiv. Saj je bil g. predavatelj dr. Korošec sam v onih dnevih središče vsega gibanja. Uvod predavanja zapoje pevski krožek z Viča nekaj pesmic. G. Pengov, akademik, bo podal O. Zupančičevo tako značilno »Kovaško«. Ker smo sami v onih dnevih kar vsrkavali dnevne dogodke, zato je marsikaj prehitro šlo mimo nas. Ne zamudimo torej tako izredne prilike, da si osvežimo spomin na najnamenitejše dogodke zgodovine.

Na smrt obsojeni se imenuje igra, katero priredi dramatični odsek »Krekove mladine« v nedeljo, 18. t. m. v Ljudskem domu v Ljubljani. Igra je primerna ravno za sedanj čas, ko obhajamo petletnico Koroskega plebiscita. Začetek točno ob pol 8 zvečer, konec ob pol 11. Predprodaja vstopnic vsaki dan od 6 do 8 zvečer v Jugosl. strok. zvezi, Stari trg 2, I. nadstr. ter 1 uro pred predstavo pri blagajni v Ljudskem domu. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Uradne ure na ljubljanskem sodišču. Predsedništvo dež. sodišča objavlja: Od 15. oktobra 1925 do 15. aprila 1926 so pri deželnem in okrajnem sodišču v Ljubljani uradne ure od 8 do 12 dopoldne in od 15 do 18 popoldne. Stranke se sprejemajo samo dopoldne z izjemo najnujnejših slučajev.

Z ljubljanske higijenske razstave. V torkel je organiziral g. župnik Franc Tomazin iz Sela pri Kamniku obisk »stalne higijenske razstave« na velesjemu ter pripeljal večje število, predvsem ženskih posetnikov. Ljudje so vstali že ob pol 2 zjutraj, hodili preko ene ure peš do vlaka ter so bili že ob pol 7 zjutraj v Ljubljani ter odšli takoj na razstavo. Zavod za socialno higijensko zaščito dece je poslal kot predavateljico go. dr. Kenkovo, a Higijenski zavod kot predavatelja dr. Hribarja in dr. Mikiča. Po predavanjih in po razgledu razstave so se vrli posetniki podali na okrepčilo v higijensko točilnico ter se ob 14 odpravili proti Kamniku. Kulturni delavci in šolski zavodi, posnemajte!

Nevaren sovražnik kolesarjev pod ključem. Nad kolesi imajo tatovi posebno veselje. Enega teh prijateljev koles, osemnajstletnega S. G., je sedaj policija prijela. G. je ukradel 27. julija t. l. svojemu sorodniku A. P. na Kodeljevem več obleke in dragocenosti v vrednosti okrog 6000 Din, nato pa pobegnil na Dolenjsko. Zadrževal se je v okolici Šmarjete, odtod pa je hodil v Ljubljano po kolesa. Odpeljal je kolo trgovcu Mencingerju v Ljubljani, posetniku Peklaju z Dobrove pa kar izpred justične palače. Ti dve kolesi je policija zasegla in jih bo vrnila lastnikoma.

K razstavi portretov.

V svojih beležkah sem se bavil z nekaterimi portreti tudi predmetno; tu mi je izboljšati nekaj ugotovitev, oziroma domnev.

Portret št. 3 sem moral smatrati pod pogojem, da predstavlja brižinskega škofa, za barona Eckerja. Kajti slika je — to ugotavlja katalog — točno signirana in datirana z letnico 1715; tedaj pa je bil škof v Freisingu Ivan Fran Ecker von Kapfing (1695—1727). Vendar pa ta portret ne predstavlja barona Eckerja, kakor sem se prepričal po nadaljnem poglobljanju v to vprašanje, ampak nekakega drugega škofa. Zasedoval sem tudi oba portreta št. 47 in 54; ker sem moral biti uverjen, da imamo v sliki št. 3 pred seboj Eckerja, je bilo za oba portreta št. 47 in 54 edino mesto v dobi neposredno za Eckerjem, ker to zahteva noša portretirancev Eckerjev naslednik je pa bil Ivan Teodor, princ bavarski: oba portreta bi torej morala predstavljati tega poslednjega. Na sliki št. 54 je tudi portretiranev grb, a brez tinktur; heraldični liki so tu brižinska glava, tam beli rombi (stegnjeni pravokotli). Te sem smatral za bavarski del štita. Na podlagi Sibmacherjevih podatkov sem se pa uveril, da imajo tudi Eckerji bele rombe na modrem dnu — a dosledno samo tri na nerazdeljenem šiltu, dočim kaže bavarski grb rombično šahirano polje. Meichelbeck ima v svoji zgodovini (Historia Frisingensis) oba portreta, Eckerjevga in Iv. Teodorjevga v bakrorezu. Iz teh podatkov moram ugotovljati, da portret št. 3 ne predstavlja Eckerja, vžle datiranju, pač pa št. 47 in 54. Obnovljen napis na št. 54 je — vsaj v prvi polovici — pravilen, dasi zadnjih treh črk: Z. R. F. ne vem tolmačiti: da bi se bil slikar ovekovečil poleg škofovega imena in paslova, smatram za izključeno v tedanjih časih. Tu bo vendar še vedno misliti na korekturo: & E. F. (et episcopus Frisingensis), dokler ne dobimo boljše rešitve.

Št. 51 predstavlja nedvomno barona Galtenfelsa, a ne poznejšega stiškega opata, am-

pak njegovega brata, ki je bil arhidiacon za dolensko stran, kakor me opozarja g. prof. Fran Kidrič.

Najbolj zanimiv za nas je portret št. 143, ki naj predstavlja lavantinskega škofa A. M. Slomška. Domneval sem, da utegne to biti portret njegovega naslednika v celjski opatiji. A po točnih poročilih mariborskega knezoškof ordinariata je ta domnava nevezdana. Slomškovega naslednik kot opat v Celju je bil Matija Vodusek; tega je imenoval cesar šele dne 20. januarja 1847, opatijo je nastopil 15. februarja 1847; torej se ni mogel dati portretirati kot opat že leta 1843. Razstavljeni portret bo torej vžle vsem nesoglasjem v potezah in fizioloških razlikah hotel predstavljati A. M. Slomška, četudi se slika ne ujema niti z znanim jeklorezom, tiskanim v Lloydovi tiskarni v Trstu, niti z lesorezom, ki ga je naredil Jos. Mukarovsky leta 1872 za Svätotoz, niti celo s Hansonovo litografijo popolnoma. Zdi se mi, kakor nekak simbol za predstavo »škof Slomške«, ki živi v naših dušah; s tem dejstvom se moramo pač sprijazniti.

Jos. Mantušni.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Petek 16. okt.: »Periferijae«. — Red F.
Sobota 17. okt.: »Pegica mojava srca«. — Red B.
Nedelja 18. okt.: »Zimska pravljica«. — Izven.
Ponedeljek 19. okt.: »Periferijae«. — Red E.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek 16. okt.: »Mrtve očke«. — Red A.
Sobota 17. okt.: »Hoffmannove pripovedke«. Red C.
Nedelja 18. okt.: »Nabor«. — Povratke (premieri). — Izven.
Ponedeljek 19. okt.: — Zanrto.

Pri sobotni predstavi Offenbachove opere »Hoffmannove pripovedke« poje vlogo Antonije naša odlična dramatična pevka gospa Vika Caleta in to vsled tega, ker je pri nedeljski predstavi Leoncavallove opere »Glumač« prevzela vlogo Nedde gospa Lovšetova, ki nastopi v tej vlogi prvokrat na našem odru. Pri nedeljski predstavi »Glumač« po vlogo Silvia Božo Mitrović, član belgrajškega Narodnega gledališča, ki debutira to pot prvokrat na ljubljanskih deskah. Tako bosta sobotna in nedeljska predstava zelo zanimivi po svojih novih zasedbah.

Julij Betetto, odlični član ljubljanske opere, je povabljen, da poje dne 19. oktobra na dvorskem koncertu v Belgradu. Priznanemu umetniku iskreno čestitamo na tem častnem povabilu in smo prepričani, da bo pridobil slovenski pevski umetnostni odlični sloves. G. Betetto bo pri tej priliki tudi najbrže gostoval na Narodnem gledališču v Belgradu.

Glasba.

MLADINSKA GLASBENA PREDAVANJA.

Ta institucija, ki jo je pri nas z največjim uspehom in z izredno lepim obiskom vpeljal konservatorski profesor Karel Jerač, zaznamuje letos svojo III. sezono. Za letošnjo sezono je pripravil gospod profesor izredno zanimiv repertoar. V posameznih predavanjih boče podati naši mladini glasbo raznih velikih evropskih narodov. Na prvem predavanju v nedeljo dne 18. t. m. ob 11 dopoldne poda »Glasbo Rusove, katero zastopajo skladatelji mlajše generacije Aleksij Winkler ter ruski klasični Čajkovski Cesar Cui, Grečtaninov in Musorgski. Opozarjamo starše, da pripravljajo svojim otrokom obisk teh predavanj.

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani bo imelo svoj I. redni občni zbor v ponedeljek dne 19. oktobra ob 20 na verandi v Unionu z običajnim dnevnik

redom. Priglasenim pevkam in pevcom smo razposlali sporede prvega pevskega tečaja, ki se bo vršil v Ljubljani 1. in 2. novembra. Na predvečer, v soboto, bo komorni koncert in prijateljski sestanek vseh pevč in pevcev. Če kdo ni dobil sporeda in not, naj nam takoj naznani. Če bi se še kdo rad priglasil, naj stori to takoj, ker bi poznejših priglasov ne mogli vpoštovati. Dnevni red tečaja bo obsegal predavanja: O dveh najstarejših slovenskih skladateljih; o slovenski fonetiki; o idealnem dirigiranju in praktične vaje v podrobnih in skupinski predlavi. Poleg tega bomo pretresli določila (poslovnik) pevskega zbora in ugotovili načrt pevske izobrazbe in umetniškega zborovega delovanja. Kdor ne bi mogel priti, naj blagovoli to javiti odboru. Vse one, ki jih ne bo k tečaju in ne pošljejo nikakega obvestila o odsotnosti, bo odbor črtal.

Jugoslovanski pisatelji v italijanščini.

Tiskarna M. Seber v Postojni namerava izdati pod naslovom »Scrittori Jugoslavic« knjigo v italijanskem jeziku, v kateri je zbral prof. Umberto Urbanaz-Urbani svoje študije in predavanja znanih jugoslovanskih pisateljev.

V tej knjigi so zastopani Srbi in Hrvati ter sledeči slovenski pisatelji: Ivan Cankar, Ksaverij Meško in Oton Zupančič. Za italijansko javnost je to prva publikacija te vrste, ki ji je glavni namen seznaniti Italijane z jugoslovanskimi pisatelji. Zato bo ta zbirka znanega italijanskega kritika gotovo zanimala tudi Jugoslovane, tembolj ker je pisana v pesniškem slogu in jako zanimivi obliki. Naročila naj se pošljejo na prof. U. Urbanija, v Postojni (Postumia, Italia). Predplačila se ne zahtevajo. Knjiga bo imela približno 200 strani ter bo vsebovala tudi slike posameznih pisateljev. Cena za Italijo Lir 12, za Jugoslavijo (poštne prosto), 30 dinarjev.

Neljub gost je obiskal prejšnjo noč gostilno Keržič v Spodnji Šiški. Odnesele je 5 kg sladkorja, 4 steklenice olja, nov dežnik, nov namizni prt, 9 in kol metra platna za namizne prte, novo košaro, dva para ženskih čevljev in 2 kg riža. Privoščil si je še 2 in pol litra vina in odnesel ključ vseh vrat. — V omenjeni gostilni se oglašajo nepovabljeni gostje skoro vsako leto. Pri zadnjem takem obisku so odnesli lastnici ves denar in zlatino.

Volitve v obrtno in vzklicno sodišče.

Objava mestnega magistrata.

Volitve v obrtno in vzklicno sodišče v Ljubljani se vrše dne 18. in 20. oktobra 1925, in sicer volijo:

I. volilni razred delodajalcev, oziroma podjetnikov v torek, dne 20. oktobra 1925, od 8 do 13 v posvetovalnici mestnega magistrata, soba št. 22, na Mestnem trgu;

I. volilni razred delavcev, oziroma delojemalcev v nedeljo, dne 18. oktobra 1925, istotako od 8 do 13 v veliki dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu, kakor je označeno na volilnih izkaznicah, katere so že bile dostavljene vsem vpisanim volilnim upravičencem v njihove obrate, oziroma delavnice.

Volilni upravičenci, katerim se vsled sprememb obratovališča, oziroma bivališča niso mogle dostaviti uradne izkaznice in volilne glasovnice, so označeni v uradnem razglasu, ki je nabit na deski na magistratnem poslopiju. Le-ti morejo dvigniti svoje izkaznice in glasovnice še pred volitvijo med uradnimi urami v mestni posvetovalnici, soba št. 22, in na dan volitev v zgoraj označenih volilnih lokalih.

DOBRODELNA LOTERIJA »DIJASKEGA PODPORNEGA DRUŠTVA«.

Ker je pričelo odboru srečje že primanjkovati, prosimo, da se tisti, ki žele srečke v razprodajo, hitro prijavijo. Dobe 10% provizijo. Prosimo dalje naše prodajalce in zaupnike, da pošljejo po položnici dosedaj izkupljeni denar, da smo informirani o stanju. Hkrati naznanite, koliko srečk še želite za svoj okraj, oziroma koliko jih bo v vašem okraju eventualno ostalo, da jih lahko dirigiramo drugam. — Naše zavedno občinstvo pošilja pisarni vsak dan nova naročila. Veliko obzirnost, s katero skušajo zmanjšati stroške uprave, kaže dejstvo, da skoro vsak priloži znamko za odgovor. — Tekma za naše nagrade se je že pričela in pričla o velikem zanimanju, ki zanjo vlada. — Ponekod se je pojavila bojazen, da srečke, ki imajo spredaj pred številko ničlo, ne veljajo. Je pa obratno res, da so namreč le take veljavne. Take pa so vse, in sicer raditega, da se izključijo vsaka ponaredba. — Pisarna, ki pošilja srečke in daje vsa pojasnila, je v Akademskem domu, Miklošičeva cesta 5.

IZ ŠTAJERSKE.

Sv. Križ pri Ljutomeru. V nedeljo dne 27. septembra t. l. so gostje na primiciji gosp. Alojzija Zalarja nabrali za dijaško semenišče v Mariboru 1020 Din, za »Slomšak«, društvo mariborskih bogoslovcev 250 Din in za domači orlovski odesk 250 Din. — Bog povrni vsem blagim darovalcem!

Nočni napad v Jurkloštru. Dva pijana moška, od katerih eden je znan, sta v torek ponoči zvečer pridrvila v Gradovo gostilno na Glažuti z nožem v roki in žugala poklati gospo gostilničarko in ondi stanujočo gospodično učiteljico M. Seme, ki sta mirno sami sedeli v kuhinji. Poklicani orožniki so silovitežali odgnali.

IZ MARIBORA.

Promocija. Dne 14. t. m. je bila na vseučilišču v Gradu promovirana za doktorja modroslovja Helena Tominšek, strokovna učiteljica v Mariboru, hči gimnazijskega ravnatelja dr. Jos. Tominška. Poleg filozofije sta glavni stroki njenega doktorata prehistorija in slavistika; študije je dovršila na univerzah v Gradu, Strasbourgu in Parizu.

Umrl je 14. t. m. šolski upravitelj na IV. deški šoli v Mariboru g. Martin Vodeničnik v 52. letu svojega življenja. Dolgo časa je bil nadužitelj pri Spodnji Sv. Kungoti, kjer je v narodnem oziru deloval prav poštovnovalno. Pogreb je danes v petek ob 15. uri.

Poslovali večer Mitrovičevih. Za odhod obeh Mitrovičev, ki sta angažirana v bodoči sezoni v Zagrebu, priredi gledališče v soboto velik orkestralni Beethovenski simfonični koncert v Götzovi dvorani ob 8 zvečer. Oba Mitrovičeva bosta ostala vkljub odhodu še nadalje gosta naše opere. Pozivamo pa Mariborčane, ki znajo ceniti zlasti delo g. Mitroviča kot ravnatelja opere in dirigenta, neumornega delavca na dviganju nivoja našega gledališča, da se v priznanje tega dela udeležijo tega koncerta, ker bo i koncert sam na sebi gotovo na višku. — Vstopnice se dobe v predprodaji pri gled. blagajni. Gospodo, ki so si rezervirali sedeže, prosijo gled. upravo, naj pravočasno pridejo po vstopnice, ker bi jih sicer zaradi velikega zanimanja lahko prodali drugim. — S tem koncertom se tudi začne serija koncertov, ki jih v tekoči sezoni namerava prirediti Narodno gledališče. Za prihodnji koncert 7. novembra je že angažiran svetovno znani kvartet Zika.

Narodno gledališče. Ko že čitamo od vsepovsod kritike gledaliških predstav, se moramo pri nas zadovoljiti s čakanjem, kdaj se gledališče sploh otvori. Prorokovani 15. oktober je za enkrat padel v vodo, zato tudi ne prorokujemo otvoritve s 1. novembrom, ker se bo mogoče otvoritev izvršila šele s 15. novembrom. Blago za tapeciranje lož je še na carinarni in čaka se tu in čaka se tam — vse skupaj pa gotovo upravi in nam v škodo! Nočemo iskati krivcev, tudi ne dolžimo uprave kake malomarnosti, ponavljamo pa prošnjo, ki je v danem položaju mogoča: Vsaj pospešite vse delo, kolikor je pri dobri volji mogoče!!

Velika razprava pred maribor. okrožnim sodiščem. V sredo se je vršila pred tukajšnjim kazenskim senatom zanimiva razprava proti 26 obtožencem iz Prekmurja. Obravnaval se je znani slučaj iz avgusta 1923 v Gor. Bistrici v Prekmurju, kjer so orožniki v civilu prišli h kmetom, a seveda se predstavili kot orožniki! Bilo je pa v času, ko je stražil po Jugoslaviji gospod Čaruga in tovariši in tako se je zgodilo: kmetje so nekaj orožnikov ubili, nekaj težko poškodovali in prekršili še par drugih paragrafov. Slučaj je bil že pred poroto, se zavlačeval, prišla je obnova in tako je kazenski senat obsodil v sredo teh 26 obtožencev tako, da pride na vsakega približno eno leto in pol pokore v ječi. Razprava se je zavlekla do treh popoldne. Obtožence je zagovarjal dr. Hojnik.

Carinska afera — je živa: Debata, kdo ima največ zaslug, preprič o posameznih odkritjih, Zidje pri odvjetnikih, avtomobili iz Zagreba, intervencije iz Zagreba in Belgrada, strah prostih mož pred bodočnostjo — in obilni odjemalci Rosenbergerjeve gostilne... Poročila slede.

IZ CELJA.

Podružnica U. V. I. kraljevine SHS v Celju priredi v ponedeljek dne 19. oktobra t. l. parastos za padlimi in umrlimi vojnimi ter vojaškimi žrtvami. V to svrhu se bo brala ob 8. uri zjutraj v farni cerkvi sv. Danijela maša-zadušnica. Cenjeno občinstvo, zlasti pa vojni invalidi, vdove in sirote se vabijo, da se maše-zadušnice v čimvečjem številu udeležijo ter s tem počastijo spomin v svetovni vojni padlih herojev. — Odbor.

Odpiranje in zapiranje trgovin. Ker se še vedno dogajajo slučajji, da se nekateri trgovci ne držijo predpisov odredbe o zapiranju in odpiranju obratov, in ker se sploh v zadnjem času množijo pritožbe o prestopkih te odred-

be, opozarja načelstvo gremija tem potom zadnjič vse člane, da se imajo trgovine točno ob pol 8. in ob 14. uri (dveh popoldne) odpreti in istotako točno ob pol 13. (pol ene popoldne in 18. uri (6. uri zvečer) zapreti. Načelstvo se ne bo več oziralo na razne predstavitve, kakor n. pr. radi navala strank tik pred zaporno uro se trgovina ni mogla zapreti itd. Kaznoval se bo vsak prestopke brez ozira na izgovore kar najstrožje, in to brez vsakega predhodnega opomina z 300 Din. — Vsak član je dolžan strogo se držati discipline po sklepih občinskih zborov in je tudi dolžan, če opazi kje kak nered, da to takoj gremiju javi. Kot merilo časa se ima ravnati po železniškem času.

IZ PTUJA.

Tržne cene v Ptuj. Govodina I. vrste Din 19, II. vrste Din 14—16,50, III. vrste Din 10—12; telutina zrezek Din 29, I. vrste Din 18, II. vrste Din 14; svinjina I. vrste Din 25, II. vrste Din 15—20; sal Din 30; slanina (sveža) Din 22,50, 25, 27,50; mast Din 30—35; kokoši (komad) Din 30—35; purani Din 40—75; 1 liter mleka Din 2,50; 1 kg surovega masla Din 80—42; 1 kg masla Din 48; 1 kg belega kruha od 1. okt. Din 5,50, 1 kg črnega kruha Din 4,50, 1 kg rženega kruha Din 4,50.

IZ TRBOVELJ.

Kmet, podružnica v Trbovljah ponovno razglašala, da se vrši Lukežev sejem v Trbovljah v soboto dne 17. t. m. in ne kot raznašajo nekateri vesti, da bo v ponedeljek po sv. Lukežu. — Ker je priglašanih že visoko število govedi za razstavo, bo gotovo tudi dobra kupčija, na kar opozarjamo posebno tujce.

LAŠKO.

Jesenska žetev in setov. Vse hiti spravljat s polja pridelke in sejat ozimino, samo ko bi bilo lepo vreme bolj zanesljivo. Letina splošno niti srednje ne dosega, nekateri pridelki so deloma skoro odrekli. Čujejo se tožbe, da nekaterim krompir skoro semena ni vrnil. Tudi sadna letina splošno ni obilna; ne malo jih je, katerim sadje nič ni obrodilo. Ni čuda, da ni obilne letine v tako deževnem letu, kakoršno je letošnje, tukajšnja polja ne obrodijo. Kmet je v velikih skrbeh kako bo prehranil in oblekel družino, pa tudi, kako bo zmogel davke, ko tudi živinska barantija ravno dosti ne obeta.

Smrtna kosa. V zadnjem času so umrli: Resnik Jožef, Aleksa dr. Bastova, Martin Ojsteršek, Anton Orač in Jožef Bobnič. Tragična je bila smrt Jožefa Resnika. Mlad, podjeten posestnik in mlinar je šel podirati les v Ogoče pri Sv. Marjeti. Menil je, da se bo izognil težkemu hrodu, pa je ta ravno tja priletel, kamor mu je hotel ubežati, in ga strl. Njegova smrt je izzvala vsestransko sožalje. — Nagle smrti je tudi umrla Aleksa dr. Bastova iz Amstetna na Nižje Avstrijskem. Bila je tukaj na odidihu in je hotela narediti s prijateljicami izlet k morju, a v Ljubljani jo je zadela kap in so jo mrtvo pripeljali na Laško, kjer so jo položili ob obilni udeležbi v grob njenega očeta. — Martin Ojsteršek je bil najstarejši mož čelga tukajšnjega kraja, star je bil skoro devetdeset let. Bil je mož stare korenine, veren in pošten, pa zaveden Slovenec. Ko se je ločila Marijagraška občina od tržke, je bil on prvi župan lepe Marijagraške občine. Sedanjí občinski odbor mu je skazal zadnjo čast tudi s tem, da so ga župan in še trije odborniki nesli k zadnjemu počitku. — Anton Orač je bil posestnik in čevljarški mojster in jako delaven mož. Dve hčeri je izšolal za učiteljici. Po prevratu je bil na strani SLS, pozneje vsaj ni bil nasproten. — Jožef Bobnič je bil berač, večni romar. Iskal je zavetja v celjski bolnišnici, pa soba, v katero so ga dali, mu ni ugajala, mislil je, da v tisti sobi umirajo bolniki. Popihal jo je iz bolnišnice ter prišel k Zorku na Tostem, kjer so mu olajšali zadnje ure in preskrbeli pogreb. Smrti le ni ušel.

halfa nista znala razbremeniti. V napadu sta se ugodno opazala srednji in pollevi napadalec. Igra je vodil zadovoljivo g. Strnad.

Ilirija : Primorje 15 : 0. (Hazena.) Hazenska tekma med Ilirijo in Primorjem se je vršila pretebečno sredo ter končala z rezultatom 15 : 0. Mlada hazena Primorja je pokazala od svojega zadnjega nastopa znaten napredek in nudila Iliriji trši odpor, kakor bi bilo sklepati iz rezultata.

Rapid (Maribor) : Ilirija, Ilirija odigra v nedeljo ob 15.30 po daljšem času zopet tekmo z zunanjim protivnikom. Mariborski Rapid ima za to srečanje dokaj ugodne izgleda, ker se baš sedaj nahaja v izvrstni formi. V prvenstvu mariborskega okrožja stoji na prvem mestu; med drugim mu je uspelo poraziti dosedanega mariborskega prvaka SSK Maribor v razmerju 7 : 2 Kot predigra se vrši ob 14.30 prvenstvena hazenska tekma med Ateno in Ilirijo, ki obeta istotako napeto in zanimivo borbo.

IZ ŠAHOVSKEGA ŽIVLJENJA.

Ljubljanski šahovski klub je imel dne 14. t. m. svoj občni zbor. Izvoljen je bil nov odbor, ki so v njem sledeči gospodje: Častni predsednik dr. Milan Vidmar, predsednik Bogo Pleničar, podpredsednik Rudolf Mrzličkar, tajnik Ciril Vidmar, blagajnik Edvin Mrzličkar, knjižničar Vekoslav Iskra, upravniki Vasja Pirc, revizorji inž. Viktor Zupanc, gospa Marina Pleničar. — Za častne člane kluba so bili imenovani prof. Franc Ferjan, Henrik Pfeifer in Franc Poljanec. Sklenilo se je nadalje povišanje članarine na mesečnih 5 Din, počenši s 1. novembrom t. l. Dijaški plačajo polovico. Dne 12. t. m. se je končal klubov splošni turnir, ki se ga je udeležilo 12 članov. Zmagali so gg. Zdenko Rupnik z 10½ (od 11 dosegljivih točk), Miloš Zevnik z 10, Anton Skulj s 7½ in Zdenko Kukar s 6½ točkami. V ponedeljek dne 19. t. m. se prične ožji turnir. Računa se na 14—16 udeležencev. Prva tri mesta se nagradijo.

Božičnega turnirja v Hastingsu se udeležijo letos gospod dr. Milan Vidmar.

Obrtno nadaljevalna šola. Ta se je zopet ustanovila. Prej je že delovala dve leti, potem pa prenehala. Letos se je ustanovila, ker se je našla v gospodu učitelju Velkavrhju iz Reke pri Sv. Petru izprašana učna moč. Temu se je tudi poverilo vodstvo šole. Z njim bodo sodelovale na šoli tukajšnje učiteljske moči.

Volitve v obrtno sodišče.

Danes objavljamo listo krščansko socialnega delavstva za IV. skupino: razni obrati.

Volilci četrte skupine, napišite točno na glasovnico sledeča imena in se udeležite vsi volitev. Prirednika: Henrik Zirkelbach, faktor, Kopitarjeva ulica 6; Josip Weber, uradnik, Sv. Petra cesta 72.

Prirednika vzklicnega sodišča: Josip Pečan, uradnik, Sv. Petra cesta 72; Josip Kramaršič, faktor, Kopitarjeva ulica 6.

Namestnika: Josip Klovar, faktor, Kopitarjeva ulica 6; Vinko Kožuh, knjigovodja, Kopitarjeva ulica 6.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Vsa tukašnja kulturno-prosvetna društva so pod okriljem podružnice Jugoslovanske Matice obhajala spomin 5 obletnice koroškega plebiscita. Ob tej priložili je prebivalstvo zagorske kotline v bratski slogi pokazalo, da dobro razume pomen te manifestacije. Najprej se je vršila krasna bakljada, pri kateri je svirala rudniška godba. Nato smo se strunjenih src zbrali v Sok. domu, kjer se je vršil slavnostni govor s prizorom »Koroške šol. mladinec« po Mešku, — deklamacije, petje šol. mladine in pevcev kat. izobraževalnega društva Orel ter s sodelovanjem rudniške godbe. Gamljivo je bilo gledati to lepo solidarnost brez vsake primese politične nestrpnosti. V takem skupnem nastopu mora biti vsepovsod naša zmaga!

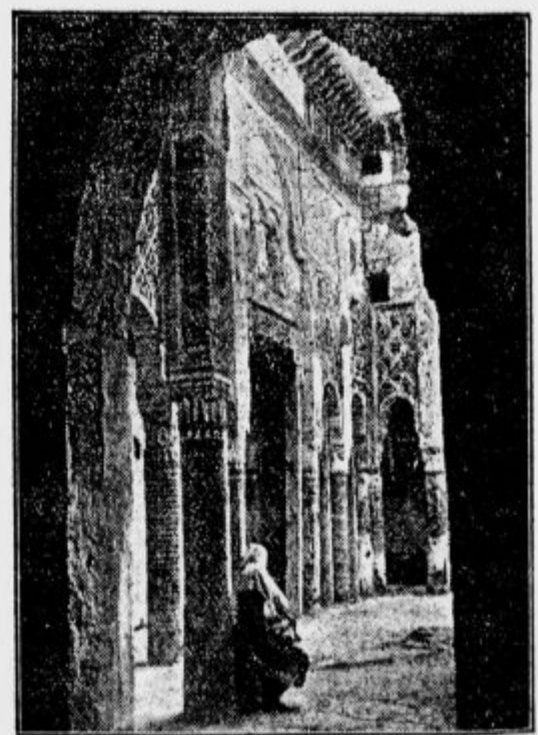
Jesenice. »Koroški večer« Jugoslovanske Matice, ki smo ga obhajali dne 10. oktobra zvečer, je nad vse sijajno uspel. Nad 600 prijateljev naše zasužnjene Koroške je že pol ure pred začetkom akademije do zadnjega kotička napolnilo prostorno risalnico tukašnje osnovne šole. Vse točke obširnega programa, saj je trajala prireditve nad dve uri — posebno pa izvajanja glavnega govornika koroškega rojaka g. kateheta Krašeta, ki nam je orisal iz svojih še svežih spominov vso veličino boja in trpljenja koroških bratov, so bile deležne zaslužnega priznanja od strani zbranega občinstva. Marsikatero oko se je zarosilo, ko je močan zbor 40 pevcev pod vodstvom pevovodje g. inž. Leskovička odpel vedno lepe koroške narodne, in ko sta učenci meščanske in osnovne šole deklamirali Gregorčičevi pesmi »Na potjujčni zemlji« in »Narodni dom«. Celo prireditve pa je dvignilo posebno sodelovanje polnoštevne godbe Katoliškega delavskega društva in izurjenega tamburaškega zbora izobraževalnega društva »Edinost«. — Take prireditve Jesenice že dolgo niso videle. Podružnica Jug. Matice je lahko zadovoljna s doseženim uspehom, posebno tudi s materialnim. — Jeseničani, kadar Vas bo Jugoslovanska Matica zopet pozvala, pridite zopet vsi!

Brezice. Odbor podružnice Jugoslovanske Matice v Brezicah se zavaljuje vsem narodnim društvom ter od njih določalnim govornikom, ki so bratili v lepih besedah zbrane množestvilne manifestante, kakor tudi posameznikom, ki so pripomogli pri »Koroškem dnevu« do lepega moralnega in gmetnega uspeha. Izrečna zahvala gre pa Dramatičnemu društvu za uprizoritev igre »Na smrt obsojenik«, katero je vkljub kratkemu času nepričakovano dobro uprizorilo, nadalje Godbenemu klubu ter učenkam in učencem meščanske šole za krasne deklamacije in poštovnovalno nabiranje darov pri »Dinarskem dnevu«. — Odbor.

Sv. Lenart nad Skofjo Loko. Tudi mi smo se spominjali nesrečnih Korošcev. G. učitelj Smolik, ki je pred plebiscitom sam na Koroškem deloval, nam je v svojem predavanju podal zgodovino Korošcev v stari in sedanjí Avstriji, zlasti obširno po zgodovino nesrečnega plebiscita. — Po okolici se klatijo sumljivi ljudje, ki jim je rokodelstvo tatvina. Orožniki jih pridno zasledujejo. Da bi se jim le kmalu posrečilo nevarno bando poloviti in spraviti na varno! — Dne 12. t. m. zvečer je pogorela tukašnjemu krojaču Francetu Kobljarju hiša in z njo vred veliko blaga, ki ga je imel v delu. Zato je škoda zanj tem večja. Ljudje so rešeni, živina tudi, a kaj ko nimajo najpotrebnejših sredstev za življenje. Usmiljenim srcem v okolici jih pripravimo.

Raka. V nedeljo, 18. t. m. ob desetih dopoldne bodo prepeljali 3 nove bronaste zvonove s kolodvora iz Krškega. Veliki zvon tehtal 1850 kg. Na Raki bo zvonove posvetil g. opat trapistov iz Rajhenburga. Pri slovesnosti bo sodelovala šent-jernejška godba.

Nova šahovska knjiga. Pravkar je izšla v založbi Walter de Gruyter & Co. Fritz Riemannova knjiga »Schacherinnerungen des jüngsten Andersens Schülers«. Obsega med drugim 200 dosedaj nepriobčenih Andersenovih partij. Cena broširanega izvoda 17 mark, vezanega 20 mark.

Dvorišče stare mohamedanske cerkve v Maroku.

Knjige in revije.

ALMANAH LUCI 1905—1925.

Pod tem naslovom je izšla v Zagrebu jubilejna (dvojna) številka »Lučič«, glasila »Jugoslovanske katoliške dijaške lige«. Zvezek je posvečen zagrebškemu nadškofu dr. Antonu Bauerju, čegar slika prinaša na prvem mestu. Vsebinska je lepa in bogata: Dr. Janko Šimrak: Temelji našega pokreta; J. M. Ujevič: Nakon dvadeset glodina; dr. A. Juretič: Naša socialna orientacija; Nekoliko stranic iz moga dnevnika; Biskup Josip dr. Srebrnič: Značajne svečenika u katoličkom pokretu s posebnim primjenom na Hrvate; Petar Grgec: Šta da očekujem od budućnosti? — Dr. Petar Rogolija; dr. Fra Petar Grabič: Katolici prema državnom i crkvenom suverenitetu; K. Kristić: Cjelovito shvaćanje života; dr. Ljubomir Maraković: Naša književnost; — Dragan Augustin Dujmušić; Anka Nikolić-Šop: Žena i naš pokret; dr. I. Protulipac: Naš orlovski pokret; Manlio Carnozza: Umjetnički profil G. Papiņa; I. Merz — Dj. Gračanin: La vie et l'oeuvre d'un grand prélat de Yougoslavie (Mgr. Antoine Mahnić); Danica Bedeković: Naš ženski pokret; dr. A. Mahnić: Naš odnošaj prema pravoslavnima. To bi bili glavni ideološki in strokovni članki. Obilo je zastopano tudi leposlovje, kjer bo Slovence posebno zanimal odmelek iz še nenatisnjene knjige »Ratne uspomene« Petra Grgeca: Oproštaj sa sočanskim frontom. Dalje prinaša almanah slike vseh oddelnejših delavcev hrv. kat. dijaškega gibanja. — Almanah toplo priporočamo! — Naroča se: Jugosl. Kat. Dj. Liga, Zagreb, Pejačevićev trg 15, I. Stane 30 Din, vezan 60 Din.

»Gledališki list narodnega gledališča« v Ljubljani je postal z novo sezono znatno skromnejši po zunanji obliki, nikakor pa ne po vsebini. 2. št. z dne 10. oktobra t. l. je v prvi vrsti posvečena Franu Gerbiću, skladatelju in prvemu kapelniku slovenske opere v Ljubljani. Na prvi strani prinaša podatke o njegovem življenju; njegov sin Hugo Gerbić pa priobčuje spomine: »Kako je komponiral moj oče.« O. Z. in Ost. pišeta o »Zimskic pravljici«, Danilo jako zanimivo o ustanovitvi čitalnice v Ribnici.

Hrvatska katoliška mladinska glasila.

Prejeli smo prvo številko letnika 1925-26. »Mladost«, glasila hrv. kat. mladine; del lista je stalno posvečen orlovstvu in nosi naslov »Orao«. List je jako dobro urejevan (urednik je dr. Velimir Deželčić) v 1. letošnji številki prinaša med drugim po dr. Krekovicu »Socializmu« sestavek »Komunizem pred tisuću i po godina u Perziji.« »Mladost« izhaja v Zagrebu v založbi »Nar. Prosvjete«, z. z. o. z., Trenkova ulica br. 1. Naročnina znaša 24 Din letno.

Turistika in sport.

Otvoritev planinskega doma na Sljemenu. Hrvatsko planinsko društvo je letošnje leto srečno dogradilo na Sljemenu pri Zagrebu planinski dom, ki ga slovesno otvori v nedeljo 18. oktobra istotako obhaja HPD tisočletnico hrvatskega kraljevstva in bo v ta namen imenovalo dom po prvem hrvatskem kralju Tomislavu.

Ilirija : Jadran 4 : 1 (1 : 1 in 3 : 0). Včeraj se je odigral na prostoru Primorja drugi polčas prvenstvene tekme med Ilirijo in Jadranom. Kakor znano, je bila prvič tekma vsled naliva pri stanju 1 : 1 prekinjena. Včeraj je podvezni vrvak popolnoma sigurno obvladal svojega agilnega protivnika ter mu prizadjal še tri nadaljne gole. Obe moštvi sta vodili ostro, vendar fair igro. Tempo je bil izredno hiter, ker sta se obe moštvi zavedali, da traja igra le 45 minut. Ilirija je bila to pot napram Jadranu v premoči ne le tehnično, temveč tudi v hitrosti in startu na žogo, torej v lastnostih, v katerih ima prednost navadno Jadran. V taktičnem pogledu je bila na višini posebno desna stran napadalne vrste Ilirije, kjer se je opazalo predvsem internacionalca Podujo. Jako dober je bil tudi Zupančič I na desnem krilu, nadalje Oman, ki pa ni bil disponiran za strel. Vzorno je delovala dalje cela krilska vrsta z Zupančičem II na čelu. Obramba je bila nesigurna, vratar dober. Najboljši del Jadrana je bil obrambni trio, zlasti vratar Vidmar in branilec Pečnik. Centerhalf Kern se napram hitri in energični igri nasprotnega forwarda ni mogel uveljaviti, posebno ker ga stranska

Gospodarstvo.

Aktualni problemi industrije v Sloveniji.

Ljubljana, 16. oktobra 1925.

Včeraj smo nakratko poročali o poteku glavne skupščine Zveze industrijev; danes pa prinašamo izvlečke in resolucije iz referatov.

Naša industrija in neposredni davki.

O tem je referiral tajnik Zveze g. inž. M. Suklje. Iz njegovega referata posnemamo: Ravni neposredni davki povzročajo največ upravičenih pritožb. Vsek nov finančni zakon in zakon o dvanajstih prinaša nove forme neposrednih davkov. O najnovejših načrtih zakona o neposrednih davkih ni dosti znano. Izrednačenju davkov nam je prineslo dosedaj samo davke, ki jih dosedaj nismo imeli, in tako imamo v Sloveniji skoro vse davčne forme, v drugih pokrajinah jih je pa znatno manj. Isterjevanje davkov se vrši pri nas na vse strožji način kakor v ostalih delih države. Da moramo danes 1. 1925 zahtevati, da naj se bere davčna lestvica za dohodnino v dinarjih in ne v kronah, ne v prepovedani valuti, tega je kriva naša finančna delegacija. Valutne izpembe zahtevajo elastičnost v uporabi zakonskih določb, ne pa dobesedno izpolnjevanje prevzetih zakonskih novel. Tem višjo hvalo bi si bil zaslužil pogum prvemestnika naše davčne uprave, da je črtal drž. doklade in tako zagotovil potrebne davčne vires deželi ali njenima dedičema: ljubljanski in mariborski oblasti. Z velikim odobravanjem so bile sprejete sledeče resolucije:

1. Davčna lestvica za dohodnino naj se prilagodi sedanjim valutnim razmeram. Minimalna zahteva je, da se sedanja davčna lestvica bere v dinarjih in ne v bivših kronah. Dohodnina z državnimi pribitki naj bo prosta invalidskega davka in vojno-komerske doklade.

2. Stopnja za hišno-najemni davek naj se zniža na največ 10 odstotkov. Veljavnost davčnih olajšav iz uredbe o pospeševanju produkcije novih stanovanj naj se podaljša za nadaljnja tri leta do konca leta 1928.

3. Izpodstave za invalidski davek in vojno-komersko doklado naj se izloči oni del edinstvenih državnih pribitkov, ki izvira iz inkameriranih deželnih dokladov.

Carinske zadeve.

Tem je poročal tajnik g. dr. Golia. Iz njegovega referata v glavnem tole: Zveza je predložila pristojnim oblastem obširne referate na karjala takojšnje uveljavljanje novega tarifa, ki je tudi stopil v veljavo 20. junija t. l. Sicer je v novem tarifu industrija zelo dobro zaščitena, vendar pa so bile upeljane tudi uvozne carine na surovine in polizdelke, kar se tiče zlasti železne industrije. Prezre se pa tudi bile važne industrijske panoge. Z ozirom na trgovinsko pogodbo z Italijo so bile znižane minim. uvozne carine za 66 c. p. V prometu z Avstrijo je bilo celo znižanih 163 tar. postavk. Niso nam pa tudi te države znižale svojih postavk za uvoz našega blaga. Pravčasno so bili opozorjeni v Beogradu na nevarnost za našo železno industrijo, vendar brez uspeha. Nadalje je zahtevala Zveza carinske olajšave za uvoz surovin, potrebnih za predelavo naši industriji. Poleg tega so bile uvedene pretirano visoke postranske pristojbine. Industrija se je morala izjaviti proti

izvoznim carinam za lesne izdelke. Zveza je pripravila material za izpembe car. tarife in za trgovinska pogajanja s Čehoslovako.

Predlagani in sprejeti sta bili naslednji resoluciji:

1. Pozivljamo vlado, da izvede na predlogu Zakona o obči carinski tarifi z uvoznimi in izvoznimi carinami korekture, ki so potrebne v interesu naše domače produkcije. Zlasti zahtevamo, da se zniža uvozne carine za one predmete, koje mora uvažati naša industrija iz inozemstva, ker se pri nas ne izdelujejo.

2. Pozivljamo vlado, da se pri sklepanju trgovinskih pogodb ozira na življenske interese naše domače industrije. Zahtevamo, da se v trgovinskih pogodbah ne priznavajo ugodnosti za uvoz predmetov, koje proizvajata tudi naša industrija, ne da bi se preje zaslišali neposredno prizadeti domači producenti.

Novi železniški blagovni tarif.

Tozadevno izbrpno poročilo je podal tajnik g. inž. M. Suklje. Izvajal je v glavnem sledeče: Novi železniški tarif je odločilne važnosti za naše gospodarstvo. Z njim smo dosegli skoroda sistematično tarifno ureditev. Veliki pridobitvi sta nelomljeno tarifiranje in izenačenje klasifikacije blaga za celo državo. Pozdraviti je ukinitje manipulacijske pristojbine na važnih postajah. Naše predloge za izpembe smo že vložili. Intenzivno se je treba pečati s problemom Sušaka. V več relacijah je to naše pristajšče zastavljeno v korist drugih naših luk in tudi celo Reke. Neugodno vpliva na promet tudi ležarina računana v zlati valuti, potem skrajšani nakladalni rok in povišanje stojnine, kar je v območju ljubljanskega železniškega ravnateljstva absolutno nepotrebno. Zaradi teh nedostatkov je predlagal sledeče resolucije, katere je skupščina odobrila:

1. Korekture tiskovnih in stvarnih pogreškov v novih tarifnih odredbah naj se nemudoma objavijo s tem, da stopijo v moč z dnem 1. oktobra 1925. Za primer navajamo izjemi tarif št. 19, ki mora pravilno navesti, da »velja od vseh do vseh postaj in mejnih prehodov«. Ker so pomotoma v tekstu izostale besede »in mejnih prihodov«, se je izvoz važnega eksportnega produkta iz te tarife št. podražil napram dosedanjemu stanju na 276 odstotkov, napram novemu lokalnemu prevozu na 318 odstotkov.

2. Izvedejo se naj istotako z veljavnostjo od 1. oktobra 1925 vse potrebne korekture v prilog Sušaka tako, da se ne podražijo dosedanja prevozna stroški in da dobi Sušak tarifarno prednost pred Reko.

3. Ležarina in stojnina naj se za območje Direkcije državnih železnic v Ljubljani določi v skladu z dejansko potrebo prometne službe.

Socialna zakonodaja in socialno zavarovanje.

Referent tajnik g. dr. Golia je poudarjal sledeče najvažnejše: Na vseh sestankih gospodarskih krogov so zahtevali zastopniki izpembe v veljavnih socialno-političnih zakonih, vendar dosedaj brez uspeha. Industrija se največ pritožuje o omejitvi delovnega časa in zahteva, da mora biti dovoljeno prostovoljno podaljšanje delovnega časa s pristankom proste večine delavstva. Glede bolniškega in nezgodnega zavarovanja delavstva izjavlja, da je centralizacija kvarna. Zveza stremi za znižanje bolniških in nezgodnih zavarovalnih

prispevkov. V tekočem poslovnem letu znaša deficit pri bolniško-zavarovalni panogi OUZD v Ljubljani že dosedaj nad 1.500.000 Din. Tu je treba preprečiti katastrofo bolniškega zavarovanja. Znižati je treba upravne stroške. Nadalje naj se nameščenci izločijo iz zavarovanja telesnih delavcev. Uvede naj se mešani sistem naknadnega in kapitalnega kritja. Protetira proti investicijam Osrednjega urada v Zagrebu v naprave, ki ne nudijo predpisanega obrestovanja. Treba je tudi novelirati pravilnik bratovskih skladnic, da se obvaruje ta institucija pred finančnim propadom.

Sprejete tozadevne resolucije se glase:

1. Glavna skupščina Zveze industrijev pozivlja vlado, da končno ugodni na številnih zborovanih gospodarskih korporacij soglasno sprejeti in stvarno utemeljeni zahtevi po reviziji Zakona o zaščiti delavcev, Zakona o in-spekciji dela ter Zakona o zavarovanju delavcev, ki naj se izvede s sodelovanjem organizacij delodajalcev, delavcev in nameščencev.

2. Zlasti opozarjamo vlado na nujnost reforme bolniškega in nezgodnega zavarovanja delavcev. Zahtevamo decentralizacijo izvajanja zavarovanja, ker so dosedanje izkušnje jasno pokazale, da je centralistično izvajanje zavarovanja po Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu neracionalno in smotru zavarovanja samega v opasni meri kvarno. Zahtevamo, da se podeli Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev vsaj glede izvajanja bolniškega zavarovanja popolna avtonomija.

Pozivljamo ministristvo za socialno politiko, da strogo pazi na to, da se imovina nezgodno zavarovalne panoge plodonosno nalaga tako, da je zajamčeno kritje zakonitih obveznosti ter se ne uporablja za investicije, ki ne nudijo predpisanega obrestovanja.

Samostojno obrtna zbornica za Južno Srbijo. Obrtniki-rokodelci v Južni Srbiji se že dolgo prizadevajo, da dobe svojo lastno zbornico v Skoplju, kjer že tri leta posluje zbornica za trgovino in industrijo. Tej zahtevi južnosrbskih obrtnikov najbolj nasprotuje belgrajska Zanatska Komora, v kateri so ti obrtniki sedaj včlanjeni. Vendar prizadevi obrtniki v Južni Srbiji vztrajajo na svoji zahtevi, poudarjajoč, da sami svoje potrebe najbolje poznajo in jih bodo znali sami najbolje zastopati. Dne 11. in 12. t. m. so imeli v Skoplju svoj kongres, na katerem so soglasno sklenili, da se zbornica mora ustanoviti ter so poslali pristojnemu ministristvu resolucijo v tem zmislu. — V Južni Srbiji je 35.000 obrtnikov in 42 obrtnih panog.

Belgrajska industrijska zbornica. Dne 12. t. m. se je vršila plenarna seja belgrajske industrijske zbornice, na kateri so bili izvoljeni delegati zbornice za tarifni odbor. Največ diskusije je bilo o komorski dokladi. Razpravljali so tudi o skupnem tajnistvu vseh zbornic države v Beogradu in o reviji zbornice, ki bi izhajal v francoskem jeziku.

Železnica Orlovat—Titel. Iz Novega Sada poročajo, da se 1. novembra t. l. otvori železniška zveza med Pančevom, Bečkerekom in Orlovatom.

Obtok bankovcev na Ogrskem. Po izkazu ogrske Narodne banke je bilo dne 7. t. m. v obtoku za 4.992 milijard bankovcev, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu znižanje za 140 milijard pap. kron.

Čehoslovaška premogovna industrija. V avgustu t. l. je Čehoslovaška producirala 997.000 ton črnega in 1.447.000 ton rjavega premoga. Izvozila je v avgustu t. l. 101.000 ton črnega, 226.000 ton rjavega premoga ter 35.000 ton koksa. V istem mesecu je znašal

Gotovo govejo juho

z najfinejšim okusom
napravijo

MAGGI jeve kocke
za govejo juho

Pazite dobro na ime
MAGGI in na varstveno znamko
zvezda s križcem
Druge kocke niso od tvrdke MAGGI

uvoz 158.000 ton črnega, 3000 ton rjavega premoga ter 18.000 ton koksa.

Borze.

15. oktobra 1925.

Denar.

Zagreb, Berlin 13.966—13.466 (18.93—13.43), Italija 2.2055—2.2205 (2.12992—2.22232), London 271.39—273.89 (271.11—273.11), Newyork 55.988 do 56.538 (55.873—56.473), Pariz 253.60—257.60, Praga 165.70—167.78 (165.85—167.85), Dunaj 7.89—7.99 (7.8785—7.9785), Curih 10.82—10.90 (10.813 do 10.898); valute: dolarji 55.80—55.90, lire 2.198 do 2.217.

Curih, Belgrad 9.22 (9.20), Pešta 72.60 (72.60), Berlin 123.30 (123.40), Italija 20.40 (20.40), London 25.1075 (25.106), Newyork 518.75 (518.75), Pariz 23.35 (23.425), Praga 15.85 (15.85), Dunaj 73.05 (73.10), Bukarešt 2.50 (2.50), Amsterdam 208.3750 (208.40), Bruxelles 23.60 (23.60).

Dunaj, Devize: Belgrad 12.505, Kodanj 175.60, London 84.31, Milan 27.88, Newyork 708.55, Pariz 81.96, Varšava 116.65. Valute: angleški funt 34.26, lira 27.80, dinar 12.575, češkoslovaška krona 20.9775.

Praga, Devize: Lira 133.25, Zagreb 60.20, Pariz 152.625, London 168.40, Newyork 83.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana, 7% invest. posoj. 77 den., vojna odškodnina 922 den., zastavni listi 20—24, kom. zadolžnica 20—40, Celjska 201—205, Ljublj. kreditna 200—240, Merkantila 101—102, zaklj. 101, Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Trbovlje 338 den., Vevče 120 den., Stavbna 150—160, Sešir 134—146.

Zagreb, 7% invest. posoj. 79, vojna odškodnina 337—338, Hrv. esk. 129—129.50, Kred. 182—185, Hipobanka 72.50—73, Jugobanka 110—112, Prastrediona 960—970, Ljublj. kreditna 275 den., Slavenska 45—50, Eksploatacija 50—51, Sečerana 500 do 510, Nihag 40, Gutmann 400, Slavex 120—130, Slavonija 51—52, Trbovlje 345—350, Vevče 120.

Dunaj, Don-savska-jadr. 64.35, Zivno 780, Alpine 293.5, Greinitz 138, Kranjska industrijska 370, Trbovlje 437.5, Hrv. esk. 162.5, Leykam 163, Slavonija 62.5.

Blago.

Ljubljana, Les: Trami monte, po noti, fco meja 320 bl., late 25-50, 50-50, monte, fco meja 540 bl., frizl od 4—10 cm, od 25—60 cm, fco meja 1230 bl., bukova drva, suha, fco naklad. post., 3 vag., 18.50—18.50, zaklj. 18.50. Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 265 den., koruza stara, rumena, fco slav. post., 1 vag., 185—185, zaklj. 185, koruza nova, sušena, fco srem-ska postaja 160 bl., koruza nova, okt., nov., dec., 100% kase pri silepu, par. slav. post. 122.50 bl., koruza nova, v storžih, fco slav. post. 75 bl., koruza defektna, par. Zagreb 170 bl., otrobi pšenični, drobit, b-n, glasom vzorca, par. Ljubljana 165 bl., fižol ribničan, netto fco Ljubljana 300 den., fižol mandolon, netto fco Ljubljana 280 den., fižol prepeličar, netto fco Ljubljana 315 den.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Sedmo poglavje.

Ayrton.

Kako bi popisal presenečenje, ki so ga povzročile te besede? Glenarvan je poskočil, da je stol odletel daleč nazaj.

»Kdo govori tako? je vzkliknil.

— Jaz, je odgovoril eden od služinčadi Paddy O'Moora, ki je sedel na drugem koncu mize.

— Ti, Ayrton! se je zavzel Irec, nič manj začuden kakor lord Glenarvan.

— Da, jaz, je odgovoril Ayrton z glasom, ki je bil sicer odločen, pa se mu je vseeno poznalo razburjenje. Jaz, ki sem škot kakor vi, mylord, jaz, ki sem bil na Britaniji!

Ayrtonove besede so imele nepopisen učinek. Mary Grantova se je malone onesvestila od razburjenja in prevelike sreče, da se je zgrudila v naročje gospe Heleni. John Mangles, Robert, Paganel, vsi so zapustili svoja mesta in se drenjali k človeku, ki ga je Paddy O'Moore imenoval Ayrton.

Bil je to človek petinštiridesetih let trdega obraza, čigar lesketajoče se oči so zakrivale košate trepalnice. Čeprav je bil suhe postave, je bilo vendar videti, da je izredno žilav. Same kosti in mišice so ga bile. Škot bi dejal, da ni izgubljal časa za debelost. Srednje visoka rast, široka ramena, odločna hoja, bistrumen in odločen obraz, vse to je znalo pridobiti namah zaupanje popotnikov, čeprav so mu bile poteze na obrazu nekoliko trde. Še bolj pa ga je naredilo prikupljivega to, da so se mu poznali še sledovi prestanih težav in nesreč. Videli so, da je trpel hudo in veliko, čeprav je kazala zunanost, da je Ayrton

človek, ki zna prenašati nesrečo, ji kljubovati, užgati jo.

Vse to so spoznali Glenarvan in prijatelji na prvi pogled, pri prvih besedah.

Ayrtonova osebnost je takoj vzbudila pri vseh zanimanje in občudovanje. Glenarvan je govoril v imenu vseh. Začel je stavljati Ayrtonu vprašanja, in ta je odgovarjal na vse. Pogovor je očividno razburil enega kot drugega.

Prva Glenarvanova vprašanja so se vrstila brez pravega reda.

»Vi ste eden od ponesrečencev z »Britanije«, je vprašal.

— Da, mylord, čolnar pri kapitanu Grantu, je odgovoril Ayrton.

— In ste se rešili hkrati z njim?

— Ne, mylord, ne. V tistem strašnem trenutku sem bil ločen od ostalih. Vrglo me je z mostiča na obalo.

— Vi torej niste eden od obeh mornarjev, o katerih govori listina?

— Ne. O tisti listini mi ni ničesar znanega. Kapitan je moral spustiti steklenico v morje, ko nisem bil že več na krovu.

— Pa kapitan? Kaj je bilo s kapitanom?

— Do danes sem mislil, da je utonil, poginil hkrati z vso posadko na »Britaniji«, da sem se rešil jaz edini.

— Pa ste dejali, da je kapitan Grant živ!

— Ne, dejal sem: če je kapitan živ...

— Pristavili ste: je prav gotovo na avstralski celini!

— Res je, drugje ne more biti.

— Torej ne veste, kje je?

— Ne, mylord. Ponavljam, da sem ga imel za mrtvega, bodisi, da je utonil, ali pa, da se je ubil na pečinah. Vi ste mi šele povedali, da je živ.

— Kaj vam je torej znanega?

— Samo to, kar sem vam že dejal: Če je kapitan Grant še živ, je v Avstraliji.

— Kje pa se je vendar ladja razbila? se je vmešal major Mac Nabbs.

To vprašanje bi bilo treba zastaviti najprej; toda Glenarvan, ki se mu je tako mudilo, da izve, kje se je »Britanija« razbila. Dolej je bil pogovor brez vsake doslednosti, skakal je semtertja, omenil sedaj to, sedaj ono, ne da bi obravnaval vsako vprašanje izčrpno, do dna. Dogodki so se mešali, datumi križali, prepletali. Sedaj pa se je začelo pravilno, smotreno spraševanje. Kmalu so se pokazali jasnejši obrisi te temne, zamolane zgodbe.

Na vprašanje, ki ga je bil zastavil Mac Nabbs, je odgovoril Ayrton tako-le:

Ko me je vrglo raz krov, je »Britanija« drvela z velikansko naglico proti avstralskemu obrežju. Oddaljena ni bila več kakor za dva streljaja. Razbiti se je torej morala na tistem mestu in nikjer drugje.

— Pri sedemintrideseti stopinji južne širine? je vprašal John Mangles.

— Pri sedemintrideseti, je odgovoril Ayrton.

— Na zapadni obali.

— Kaj še! Na vzhodni obali, je hitel odgovarjati Ayrton.

— In kdaj?

— V noč dne 27. junija 1862.

— Res je, res je! je vzkliknil ves vesel Glenarvan.

— Vidite torej, mylord, je pripomnil Ayrton, da sem mogel po vsej pravici reči: če je kapitan Grant še živ, ga je treba iskati na avstralski celini in nikjer drugje.

— In mi ga bomo iskali, mi ga najdemo, mi ga rešimo, prijatelji! se je razvel Paganel. Oh, dragocena listina, je pristavil poln naivne samohvale, priznati je treba, da si prišla v roke ljudem, ki so bistroumnili!

Priloga »Ljudske knjižnice v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din; 20. zv.: Kralj gorā, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

Stroški za plebiscitno komisijo v Celovcu.

Marsikoga, ki je po petih letih že pozabil, bo zanimalo, koliko so znašali samo upravni stroški za antantne člane plebiscitnih komisij. Teh stroškov namreč niso plačale te velesile same, ampak sta jih trpeli državi, ki sta se borili s plebiscitom. Evo števil v francoskih frankih, ki je bil tedaj mnogo krepkejši v kurzu nego je danes, — po računu, ki je bil prezentiran pred odhodom komisij velesil. Ta račun je znašal:

za angleško sekcijo . . . 1.974.746 frankov
za francosko sekcijo . . . 723.900 >
za italijansko sekcijo . . . 627.970 >

skupaj . 3.326.616 frankov

Prav čedna vsotica, če upoštevamo takratno vrednost denarja, še bolj pa če primerjamo takratni kurz francoskega franka z našo današnjo valuto. Izračunali smo tedaj, da je imel predsednik plebiscitne komisije, angleški polkovnik Peck, po 1200 (en tisoč dvesto) dinarjev dnevno.

Koliko je veljal plebiscit Avstrijo in Jugoslavijo, tega ne vemo in ne bomo nikdar zvedeli. Avstrijo gotovo neprimerno manj, saj vemo, da je prejela od Nemčije na stotine milijonov mark. Koliko je prejela — lir — je seveda tajno. Vemo le za gotovo, da jih je, in da jih ni bilo malo. Gotovo je bil tudi eden izmed vzrokov našega poraza, ker v tem oziru lahko rečemo, da ni prejela naša država ničesar od nikoder. F. K—n.

Naznanila.

Krekeve! Radi »Prosvetnega večera« v Ljudskem domu danes, v petek, ni skušnje za igro »Na smrt obojenic«. Vrh se pa sigurno v soboto točno ob 8 zvečer.

Šmartne pri Litiji. Katoliško prosvetno društvo v Šmartnem pri Litiji priredi v soboto 17. t. m. ob 8 zvečer in v nedeljo 18. t. m. ob 3 popoldne v

Društvenem domu lepo zgodovinsko igro Ben-Hur v 9 dejanjih. Prvo dejanje se vrši 34 let pred Kr., vsa ostala dejanja pa 8 let pozneje. Igra je prva v zimski sezoni poslovnega leta 1925-26.

Zveza železniških uradnikov SHS priredi v nedeljo dne 18. oktobra t. l. skupen izlet članstva v Ormož, kjer je po dohodu vlaka v restavraciji g. Baverja sestanek članstva. Zvečer ob 7 je družabna prireditev sekcije Čakovce-Ormož-Ptuj imenovane zveze, na kateri sodeluje oktet iz Zidanega mosta

in tudi znameniti Serajnikov kvartet. Vabljeni so vsi železniški uradniki s rodbinami in njih prijatelji. Odhod iz Ljubljane v nedeljo dne 18. t. m. z vlakom ob 12.10.

Polzvedovanja.

Posiv dedičem. Dne 9. septembra 1916 je umrl Louis (Luka) Jakšič, delavec pri New Jersey Zinc Company. Njegova rodbina — če jo je rajni zapustil — bi lahko zahtevala odškodnino za njim. Kdor kaj ve o pokojniku ali o njegovih sorodnikih, naj to — zlasti naslov sorodnikov — takoj javi Izseljeniškem komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ul. 15.

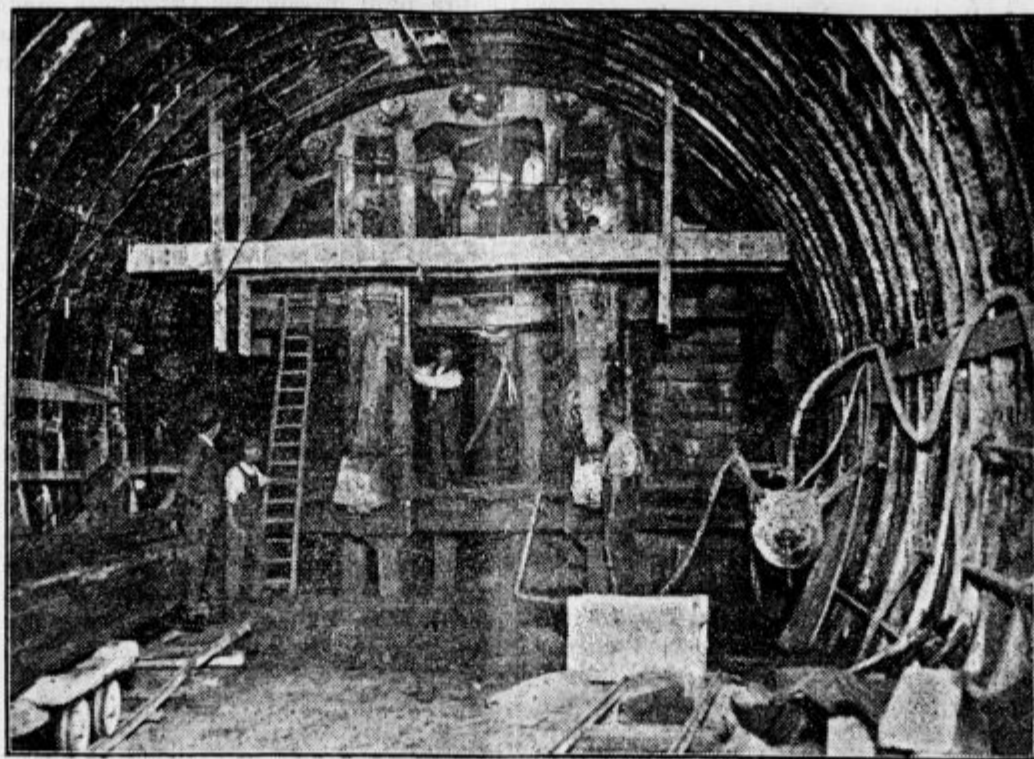
G. Josip Bohinc, medicinec na zagrebški univerzi, se naproša, da takoj vrne torbico za spise, ki jo je pomotoma zamenjal s svojo v sredo 14. t. m. zvečer ob 21 v kavarni »Union« na stojalu pri vratih na Miklošičevo cesti. — Imenovani gospod naj vrne torbico blagajničarki kavarne »Union«, kjer sprejme svojo takoj, ko izroči zamenjano torbico. Ker je lastnik v silni zadregi radi manjkajočih mu ključev ter legitimacij, ki so se nahajale v torbici, se naproša g. Bohinc, da zadevo takoj uredi.

VSE NA POL.

Stvar se je seveda dogodila v Ameriki. Neki Shaller se je nedavno ločil od svoje žene in je moral po sodniškem odloku njej odstopiti polovico vseh stvari skupnega domovanja. Mož je vzel sodniški nalog dobesedno in je šel enostavno vse razdeliti na polovico: od klavirja, omara, mize, stolov pa do slik, preprog in zagrinjal. Vse te polovice je potem naložil na tovrni avto in jih poslal ženi na njen dom.

PODGANJA NADLOGA.

V Indiji je menda osemstvo milijonov podgan, ljudi je pa 300 milijonov. Škoda, ki so jo napravile v zadnjih 20 letih, je petkrat večja kakor je bil dolg Indije pred vojsko. Pravijo, da umre v Indiji vsako leto več kot pol milijona ljudi na boleznih, ki jih raznesejo podgane.

rou temzo.

Grabnja podzemeljskega predora pod reko Temzo ob londonskem kolodv. Charing-Cross.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservata za Oplograph dobite edino le pri **L. Baraga**, Selenburgova ul. 6/I. Telefon št. 950

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Kontoristinja

praksno vešča knjigovodstva, korespondence, slovenske in nemške stenografije, išče službe v Ljubljani. C. ponudbe na upravo lista pod »Kontor«

Kavarniška blagajničarka

letnimi spričevali se sprejme v večji kavarni v Ljubljani. — Ponudbe na upravo »Slovenca«, pod »Kavarniška blagajničarka« št. 6973

Krojaškega pomočnika učenca

za mala dela in sprejme takoj JOSIP ODAR, Zgornja Šiška št. 24.

Organista in cerkovnika

sprejme takoj župni urad Bela cerkev, Dolenjsko.

Sobarica

išče primerne službe. Gre tu di iz Ljubljane. Ponudbe na upravo pod »Sobarica«.

Kovaškega učenca

14 let starega, sprejem takoj za kovanje konj, volov in vozov. Ivan Lavrič, kov. moj., Hrib 77, P. Loški Potok.

Službe išče dobro izurjen žagar

neozhejen, pri kaki večji žagi z 2 ali 3 rezili. Ponudbe na upravo pod »Zanesljiv« št. 6992

STAVBENIKA

ki bi imel veselje posvetiti se zavarovalni stroki, sprejme v stalno službo zavarovalnica. Inžinerji imajo prednost. Ponudbe na upravo lista pod »Zavarovalnica« 6971.

Agitirajte in širite naše časopise!

Lepo skladišče s pisarno blizu gl. kolodvoru, se odda takoj. Naslov v upravi pod št. 6991

Kratek klavir

(Bösendorfer) izvrsten glas in dobro ohranjen se poceni prodaja. Naslov v upravi pod 6994.

ŠPAGO

DRETO in vse vrste vrvarskih izdelkov ter v to stroko spadajoče blago, dobite v skladišču »KONOPJUTA« - Ljubljana, Gosposvetska 2.

Stavbna družba

Levstikova c. 19, sprejema akordne partije za kopanje zemlje na jezu pri Kozarjah.

Poljarnar in lokomobil 40-60 P-S. oboje v dobrem stanju se išče za parno žago. Ponudbe in popise na upravo lista pod »Ugodno« 6970.

250.000 Din

se odda kod posojilo na varno mesto in proti uknjižbi. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 6925.

Proda se

stoječa bukovina (krog 100 sežnjev drv) v gozdu, ki je od ceste 5-10 minut oddaljen. Cena po dogovoru. — Janko Suštar, Spitalič pri Kamniku.

Pojništvo za pisarno

za tri sobe, eventualno rabljeno, in železna blagajna, se kupi. Podrobne ponudbe na upravo lista pod »75«.

Proda se

obsežen gozd, 10 minut od postaje Podnart-Kropa na lepi legi. Cenjene ponudbe na upravo »SLOVENCA« pod šifro GOZD 6923.

Naznanilo.

Vljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvoril

podružnico s pohištvom v Celju.

palaca prve hrvatske štedionice, Krekov trg. Imam vedno v zalogi vsakovrstne moderne spalnice iz trda in mehkega lesa, jedilnice, kuh. oprave in razno drugo pohištvo. — Prvovrstna izdelava. — Cene brez konkurence. Cenjenemu občinstvu se vlijudno priporočam in beležim

Z odl. spoštovanjem Matija Androvič Celje, Krekov trg Prva hr. štedionica Ljubljana, Komenskega ul. 25

Zimske suknje

si povsod ogled in potem šele obišči našo detajlno trgovino na E. javčevi cesti št. 2. — Le tako se bodeš pričel, da smo poleg dobrega blaga vendar najcenejši

Konfakcijska tovarna **FRAN DEWENDA & Cie.** Ljubljana.

DELAVCI-TEŽAKI

večja partija, se sprejme pri gradbenem podjetju na Mestni klavnici v Ljubljani.

„SLOVENEK“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali

najbolj

pa tudi v priprosti

majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je

„Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!